

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 13. december 1957

Štev. 50 (815)

Kompromis terja pripravljenost obeh strani za rešitev celotnega vprašanja

Taktika »Primita tatu«, ki jo je uporabil velik del avstrijskega tiska po tiskovni konferenci na Dunaju, zasnovateljem nikakor ni koristila. Našim predstavnikom podvaljena izjava, češ da se proti naši manjšini baje uporabljajo »metode tretjega rajha«, in nestvarni komentar k radio-izjavi ob priložnosti dunajske konference je škodoval v inozemstvu le državi ne pa nam, ker se je tuji tisk, posebno italijanski, lahko skliceval na poluradno avstrijsko tiskovno agencijo. Dunajski listi pa se očitno ob poznanju dejanskih izjav le niso upali le-te prinesiti v taki potvorjeni obliki ter so rajši molčali.

Precej prahu je dvignilo neresnično poročilo sicer stvarne APA edino na Koroškem, kjer so ga mnogi, ne da bi se zanimali za resnico, izkoristili spet za novo gonjo proti koroškim Slovincem. Zdi se, da je bila ta gonja potrebna prav zaradi tega, da je dala spet malo impulza šovinističnim organizacijam, ki so imele izstreljene že vse svoje »argumente« proti pravicam koroških Slovincem in so sedaj segle spet po laži-znanstveni vindišarski teoriji in po laži o slovenski gospodarski infiltraciji. Prav zaradi tega sta ZSO in NskS smatrala za potrebno, da izneseta svoje stališče do vprašanj člena 7 koroškemu tisku neposredno. Konferenca, ki je potekala z majhnimi izjemami v stvarnem vzdušju in na kateri je večina prisotnih novinarjev z zavestjo odgovornosti sodelovala, pomeni brez dvoma korak naprej v obravnavanju našega vprašanja. Čeprav v načelnih vprašanjih še ni bilo opaziti zblizanja, je stvarno obravnavanje težke problematike le razčistilo marsikatero nejasnost in vsaj resnim dalo v premislek tudi naše stališče. Izjema je bil le zastopnik »Volkszeitung«, ki je svoje nastrojenje potem jasno pokazal tudi v nestvarnem poročilu, ko mu niso zadostovali jasni odgovori, marveč je v smislu svojih želja poskušal interpretirati še molk in pa celo mimiko. Ali mu naj ponovimo odgovor na njegovo vprašanje o »Fernziele«? »Nismo bili mi koroški Slovenci, ki smo podirali mejo na severu in jugu, marveč so v Celovcu že vsi marširali, ko smo koroški Slovenci delali še propagando za Avstrijo!«

In bilo je to poudarjeno za obe skupini! Zakaj potem tako potvarjanje, gospod Pust? Take metode ne le ne koristijo marveč škodujejo in če je tako postavljanje tudi mnenje stranke glasila, potem tudi še tako velika in poštena pripravljenost za kompromisno rešitev od naše strani ne more dovesti do kolikor toliko sprejemljive rešitve. Pripravljenost za kompromis mora biti na obeh straneh — sicer ne gre za kompromis, marveč za diktat, ki nikakor ni združljiv s pojmom demokracije.

Mi pa smo mnenja, da je pravo nedeljivo in nezavisno. In če to apliciramo na postavljanja na konferenci v zvezi z Južnim Tirolom, smo sicer enakega mišljenja, da so razmere vsake manjšine različne, a hkrati postavljamo, da za vse velja isto pravo, ki ne more biti zavisno ne od števila niti ne od pripadnosti k gotovemu narodu. Prav v bistvu demokracije je, da se upoštevajo tudi pravice manjšine.

Le-te pa niso zgolj na šolskem področju in pred sodišči. Ne moremo se naurčati ubraniti vtisa, da mnogi — to se je pokazalo tudi na konferenci — in menda celo tudi vlada mislijo, da je z rešitvijo dveh detajlnih določb člena 7 rešen le-ta že v celoti. Vse kaže, da je vzrok tej utvari senžermenska pogodba, ki je manjšinam priznala več ali manj le malenkostne pravice na šolskem področju in neke olajšave glede uporabe jezika pred so-

Tiskovna konferenca ZSO in NskS v Celovcu:

Tudi na Koroškem se najde vzdušje v katerem bi bilo mogoče doseči sporazum, ki bi bil sprejemljiv za obe strani

Na tiskovni konferenci, ki sta jo ta ponedeljek priredila v Celovcu Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovincem, se je zbralo razveseljivo lepo število zastopnikov koroškega tiska. Razgovor med novinarji in predstavniki slovenske manjšine se je, kakor je bilo razvidno že iz vabila, vrtel okoli vprašanj izvedbe člena 7 Državne pogodbe.

V prvi vrsti je potekal pomenek o šolskem vprašanju in je bilo s strani sklicateljev konference stvarno utemeljeno in obrazloženo, zakaj koroški Slovenci vztrajajo na dvojezični šoli, kakor je bila uzakonjena z odredbo iz leta 1945. Posebej je bilo naglašeno, da je edino dvojezična šola, v katero bodo hodili otroci obeh na-

Predsednika ZSO in NskS danes na Dunaju

Kakor smo zvedeli, sta bila predstavnika ZSO in NskS za danes ob 9. uri telefonsko pozvana na Dunaj, da v zvezi z vprašanji uresničitve člena 7 razgovarjata s predstavniki klubov poslancev obeh vladnih strank.

Brez dvoma je to uspeh odločnih ukrepov obeh organizacij v zadnjem času, ko sta na Dunaju zahtevali izpolnitev obljub vlade, da bosta lahko zavzeli stališče do vseh zakonskih osnutkov za izvedbo člena 7.

rodnosti, porok, da ne bo tudi mlada generacija vzgojena v narodni mrznji, marveč v medsebojnem spoštovanju. Zadnja vojna — je v tej zvezi poudaril dr. Joško Tischler — je prizadela globoke rane oboima narodoma na Koroškem, vendar v veliki meri le zato, ker sta na vasi vladala razdvojenost in sovraštvo. Zato je treba v prvi vrsti odpraviti ravno to nesrečno vzdušje, kar pa je mogoče le s skupno vzgojo mladine v skupni šoli. Tega mnenja so bili leta 1945 tudi Nemci in je na podlagi spoznanja, da je to edina pot, če nočemo, da bosta v deželi živela eden poleg drugega gosposki in manjvredni narod, tudi nastala odredba o dvojezičnem šolstvu. Nastala pa je brez vsakega pritiska s strani britanskih zasedbenih oblasti in so se tudi najvišji predstavniki Avstrije in Koroške na mednarodnih konferencah sklicevali prav na dvojezično šolstvo kot na primer vzorne in pravične rešitve manjšinskega vprašanja na Koroškem.

Predstavniki koroških Slovincem so na konferenci zavrnili tudi hujskaško gonjo in zlonamerno širjenje vesti o dozdevnih zemljiških nakupih, o infiltraciji tujega denarja ter o slovenizaciji južne Koroške sploh. Posebno dr. Mirt Zwitter je na podlagi številnih in konkretnih primerov nakažal nevdržnost takih očitno zlaganih vesti, ki imajo le ta namen, da bi med nemško govorečim prebivalstvom ščuvale na sovraštvo napram sodeželanom slovenske narodnosti. Da navedemo samo en primer,

dišči. Člen 7 pa daje slovenskim in hrvatskim manjšinam več!

Zato tudi tukaj poudarjamo, kakor je bilo poudarjeno na tiskovni konferenci, da gledamo v členu 7 celoto, ki ga je treba tudi kot celoto rešiti! Le tedaj se pokaže tudi potreba znanja slovenskega jezika v popolnoma drugi luči in le na tej osnovi je ob obojestranski dobri volji mogoče priti do kolikor toliko zadovoljive kompromisne rešitve.

kakšnih laži se poslužujejo v protislovenski gonji: Vrsta hujskaških listov je poleg drugih izmišljotin objavila tudi vest, da je gospodarska organizacija koroških Slovincem kupila za 24 milijonov šilingov neko posestvo ob avstrijsko-jugoslovanski meji, na konferenci pa je bilo s strani novinarjev povedano, da je to posestvo za navedeno ceno kupil — neki princ iz Zahodne Nemčije. Tako torej dejansko izgleda infiltracija in slovenizacija južne Koroške!

Govora je bilo tudi o očitnem zapostavljanju koroških Slovincem ter njihovih organizacij in ustanov, za kar so bili navedeni tudi številni konkretni slučajji, ki nedvomno kažejo na nacionalno ozadje. V tej zvezi je bilo tudi zavrnjeno nestvarno poročanje o dunajski konferenci, češ da so predstavniki koroških Slovincem istovetili sedanje razmere na Koroškem z razmerami tretjega rajha. Pač pa je bilo ponovno opozorjeno na številne protislovenske izpade (odstranitev dvojezičnih napisov, napadi na posamezne koroške Slovence, razstrelitev velikovškega spomenika itd.), ki prikazujejo »enakopravno« življenje koroških Slovincem v sila dvomljivi luči.

Prav na podlagi takih izkušenj tudi ni mogoče pristati na to, da bi šele potem tako imenovane svobodne odločitve ugotavljali, kdo je pripadnik slovenske manjšine. Pri tem pa je treba še upoštevati gospodarski in socialni pritisk, ob katerem taka odločitev dejansko ne bi mogla biti svobodna, marveč bi prikazovala prav tako neresnično stanje, kakor ga prikazujejo ljudska štetja in razna glasovanja odnosno povpraševanja.

Kot osnovna napaka je bilo naglašeno dejstvo, da se govori le o šolskem vprašanju. Če bi rešili tudi ostala vprašanja, ko bi bila slovenščina dejansko upoštevana kot uradni jezik in bi bili topografski

napisi dvojezični, potem slovenščina, ki je trenutno še vedno samo jezik za domačo uporabo, gotovo nikomur ne bi bila več v napotje, marveč bi bilo nje znanje življenjska potreba za vsakogar na dvojezičnem ozemlju.

Potek konference je jasno pokazal, da vlada na Koroškem v vseh krogih prebivalstva veliko zanimanje za vprašanja manjšinske zaščite. Hkrati pa je konferenca tudi nedvoumno izpodbila naziranje gotovih ljudi, ki so po nedavni podobni konferenci na Dunaju izrazili mnenje, da so tla na Koroškem preveč vroča in se zastopniki koroških Slovincem zato v Celovcu ne upajo zastopati svojega stališča. Nasprotno, izkazalo se je, da tudi na Koroškem vlada vzdušje, v katerem bo ob obojestranski dobri volji mogoče rešiti tudi ta vprašanja v zadovoljstvo vseh prizadetih. Dr. Franci Zwitter je tudi tokrat posebej naglasil, da smo bili koroški Slovenci že vedno pripravljeni na konstruktivno sodelovanje, in izrazil prepričanje, da bo ob iskrenem hotenju brez dvoma mogoče doseči sporazum, ki bo upošteval upravičene zahteve tako ene kakor druge strani.

Tako mnenje so na konferenci in nato v svojih listih zastopali tudi navzoči novinarji, le zastopnik OVP-jevske »Volkszeitung«, katere doslej ne bi prištevali med hujskaške liste, je napravil vtis, da se še vedno najdejo ljudje, ki jim očitno ne gre za pravično rešitev manjšinskega vprašanja ter s tem za dokončno pomiritev v deželi. Kljub temu pa je bila konferenca, ki je potekala v popolnem miru (zato so navzoči tudi z začudenjem vzeli na znanje policijsko stražo) nedvomno uspešna in je bila ob koncu z obeh strani izražena želja, da bi bila še večkrat dana možnost za tako medsebojno izmenjavo misli.

Spoštovanje človeških pravic je temelj miru

Ta torek so po vsem svetu praznovali Dan človeških pravic, kakor je bilo sklenjeno pred devetimi leti na zasedanju OZN v Parizu. Za letošnji Dan človeških pravic je podal generalni tajnik OZN Hammarskjöld posebno izjavo za svetovno javnost, v kateri je poudaril, da so pravice vsakega človeka na svetu odvisne od pripravljenosti drugih ljudi, da te pravice spoštujejo. To načelo — je dejal — če ga uporabimo pri medsebojnih odno-

šajih med državami, pomeni temelj, na katerem bi svet živel v miru. Zato se moramo truditi, da povsod na svetu priznamo človeško dostojanstvo in da pogumno jemljemo svoje bližnje kot posameznike in kot narode s pravicami in prizadevanji, ki so zanje prav tako svete, kot so naše za nas. Samo v tem duhu se lahko trudimo, da bi odpravili negotovost in strah, ki danes zatamnjuje našo obzorje in zavirata naše napore, da bi bili kos časa.

Umrl je podpredsednik Ljudske skupščine LRS Ferdo Kozak

V nedeljo popoldne je v ljubljanskem sanatoriju »Emona« po krajši bolezni umrl slovenski književnik in politični delavec, podpredsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, dr. Ferdo Kozak.

Dr. Ferdo Kozak se je rodil leta 1894 v Ljubljani, kjer je dovršil srednješolske študije. Za doktorja slavistike je promoviral v Pragi. Nato je deloval kot profesor na klasični gimnaziji v Ljubljani. Kot naprednega Slovenca so ga fašistične oblasti izgnale iz Ljubljane. Po zlomu italijanskega fašizma je deloval v Bariju, kjer je med Slovenci vodil kulturno delo. Pred koncem druge svetovne vojne se je

vrnil v Jugoslavijo na osvobodeno ozemlje. V prvi povojni slovenski vladi je vodil ministrstvo za prosveto, kasneje pa je bil predsednik in nazadnje podpredsednik Ljudske skupščine LRS.

Ferdo Kozak ni samo politično pomembna osebnost, marveč je bil tudi priznan pesnik in pisatelj. Pisal je pesmi, novele, dramske spise, eseje in kritike.

Rajni je bil pokopan v sredo popoldne, in sicer mu je bil odrejen državni pogreb, ki so se ga udeležili tudi najvišji predstavniki političnega, kulturnega in javnega življenja iz vse Slovenije, pa tudi zastopstva iz drugih republik.

Začetek redne televizije tudi na Koroškem

Ob priliki otvoritve koroške televizije na Piramidi ob Vrbskem jezeru so imeli zastopniki tiska priložnost, da so si ogledali nove oddajne naprave za televizijski program ter prisostvovali zanimivemu predavanju s skioptičnimi slikami, ki ga je imel tehnični direktor avstrijskega radia dipl. ing. Fuchs.

Koroška ima prednost, da se je lahko kot prva avstrijska zvezna dežela okoristila z vsemi dosedanjimi dognanji televizijske tehnike. Avstrijska televizija je že pred enim letom prešla od poskusnega oddajanja na definitivni in kvalificirani ter v vsej Evropi priznani program. Tudi avstrijska televizijska industrija je že spravila na trg aparate, ki se v tehnični popolnosti na osnovi mednarodnih meril lahko kosajo z vsemi drugimi.

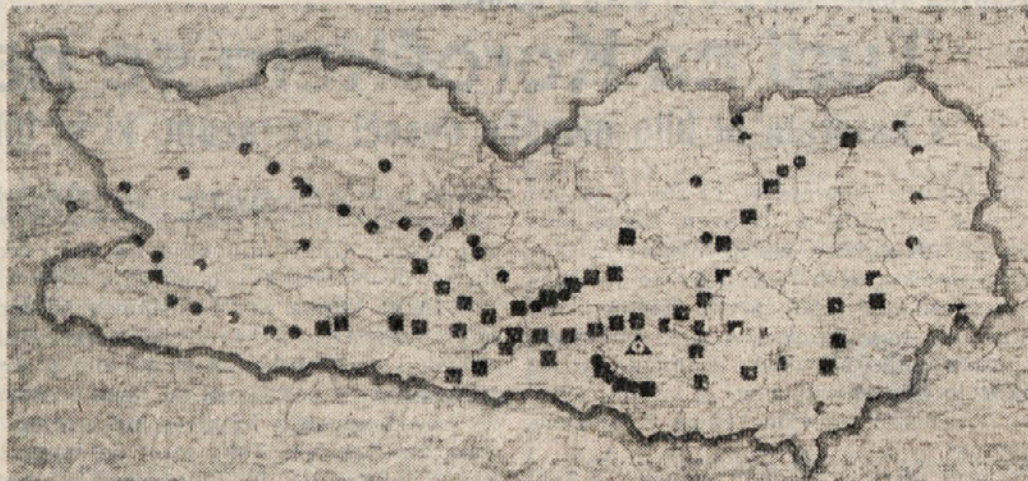
Oddajna naprava na Piramidi predstavlja najnovejšo, kar televizijska tehnika lahko nudi. S tem je torej Koroška postala lastnik ene najmodernejših televizijskih naprav v Evropi. Koroški radio je s to moderno napravo dobil vlogo, ki je lahko vzor vsem ostalim. Vsi naporji za dogra-

ditve te naprave so v veliki meri že plačani, ker je našlo doseženo velik odziv med prebivalstvom, razen tega pa bo televizija prav gotovo prispevala tudi velik delež za pospeševanje tujkega prometa v državi.

Začetek televizije na Koroškem je bil posebno vestno pripravljen. Na prošnjo koroških trgovcev z radioaparati, ki imajo sedaj na zalogi tudi televizijske sprejemnike, je izvedla firma Philips po vsej deželi meritve ter ugotavljala, kje je

sprejema televizijski program. S tem je prvotna domneva tehnikov, ki so predvidevali, da bo program lahko sprejemalo le okoli 40 % gospodinjstev, daleč presežena. K 61 % pa pride še 15% koroških gospodinjstev, kjer je z namestitvijo primernih anten prav tako mogoč sprejem televizijskih oddaj. Tako torej že skoraj tri četrtine koroškega prebivalstva lahko uživa ob televizijskih sprejemnikih.

Tudi koroški strokovni trgovci so za začetek televizije najbolje pripravljeni. V

Štirioglati znaki predstavljajo kraje z ugodnimi možnostmi za televizijski sprejem; okrogla znamenja predstavljajo kraje, kjer je sprejem neugoden; trikotnik pa predstavlja oddajnik na Piramidi.

sploh mogoče sprejemati televizijski program. Pri tem so se tehniki firme Philips opirali na večletne mednarodne izkušnje televizijske tehnike. Rezultati hvalevrednih meritev, ki so jih dobili, so razločno razvidni iz posnetka zemljevida Koroške. Dognanja so zelo zanimiva; saj danes lahko že 61 % koroških gospodinjstev

številnih tečajih so bili tako trgovci kakor tudi tehniki seznanjeni s problemi montaže in popravili televizijskih sprejemnikov in naprav. Ugodni pogoji za nakup televizijskih sprejemnikov na obroke pa bodo omogočili širokim ljudskim plastem, da postanejo deležni dobrin tega velikanskega tehničnega napredka.

Proračunska razprava v parlamentu:

Socialno zavarovanje — pomembna pridobitev

Drugi teden proračunske razprave je začel parlament z debato o poglavju »socialna uprava«. V tej zvezi se je že prvi dan razvila živahna razprava, med katero so se oglasili zastopniki vseh strank. Splošno je bil poudarjen veliki pomen socialnega zavarovanja ter so zlasti s socialistične strani naglasili tudi potrebo po čim izdatnejši podpori s strani države. Prav posebno so se zavzeli za stalno saniranje bolniških blagajn, ker bi bil njihov obstoj brez državne podpore v veliki nevarnosti. Predlagana je bila posebna komisija, ki naj bi preiskala možnosti za saniranje bolniških blagajn.

Med razpravo je OVP-jevski poslanec predlagal, da bi bili člani prostovoljnih požarnih bramb sprejeti v nezgodno zavarovanje, ne da bi bili obvezani plačevati tozadevne prispevke. Socialistični poslanec Hillegeist je ponovno načel vprašanje zakona o delovnem času in poudaril, da se v drugih deželah delovni čas vsled na-

predovanja tehnizacije stalno krajša, dočim se OVP še vedno upira celo zakonu, ki bi določal 48-urni delovni teden.

Izdatki za javno skrbstvo znašajo za prihodnje leto 4229,6 milijona šilingov, kar pomeni, da se bodo napram tekočemu letu zvišali za 657 milijonov ali 18,3 %. Od te vsote odpade na socialno ministrstvo 33,2 milijona šilingov (letos 29 milijonov), na državne prispevke za socialno zavarovanje 1018,6 milijona (925 milijonov), na izravnalne doklade in bolniško zavarovanje 208 mil. (129 mil.), na zavarovanje za brezposelne 983,1 mil. (833,9 mil.), na odškodnino gradbenim delavcem za slučaj slabega vremena 45 mil. (32,5 mil.), na oskrbo vojnih žrtev in invalidov 1425,7 mil. (1186,8 mil.), na stanovanjsko oskrbo 153,8 mil. (104 mil.), na splošno oskrbo 118,7 mil. (99,5 mil.), na ljudsko zdravje 84,7 mil. (29,9 mil.) in na druge izdatke 158,8 milijona šilingov (lani 139,9 milijona šilingov).

Ker so cene previsoke, je potrošnja masla nezadostna

Proizvodnja masla v Avstriji narašča od leta do leta, s tem v zvezi pa tudi izvoz, kajti domača potrošnja se ne more pravilno razviti, ker so cene na domačem trgu neprimerno visoke. Zato je potrošnja v posameznih deželah tudi izredno nizka ter je lani znašala: na Predarlškem 9,30 kg na prebivalca, na Salzburškem 5,60 kg, na Tirolskem 5,50 kg, na Dunaju 5 kg, na Koroškem 2,70 kg, na Štajerskem 2,30 kg, na Zgornjem Avstrijskem 2,10 kg, na Nižnjem Avstrijskem 1,80 kg in na Gradiščanskem sploh samo 0,74 kg masla, dočim je

znašalo državno povprečje 3,37 kg na prebivalca in leto.

Na drugi strani pa mora Avstrija, kakor že rečeno, iz leta v leto vedno več masla izvažati, čeprav cene na svetovnem trgu stalno padajo. Letos znaša presežek proizvodnje 8500 ton, prihodnje leto pa bo imela Avstrija že 10.000 ton masla odveč, ki ga bo morala izvoziti. Skoraj neverjetno se pri tem zdi dejstvo, da mora država pri izvozu računati s precejšnjo izgubo in se kljub temu ne more odločiti, da bi na domačem trgu znižala ceno, kar bi nedvomno zvišalo dcmačo porabo masla.

Potrošnja brezalkoholnih pijač narašča

Čeprav se potrošnja alkoholnih pijač v državi ni zmanjšala, temveč je lani nasproti letu 1955 celo narasla, pijemo vendar vedno več brezalkoholnih pijač. Industrija brezalkoholnih pijač (limonade, sadni sokovi) je 1955 proizvedla 178.595 hl, v letu 1956 pa je proizvodnja narasla na 234.351 hl ali za 31,2 %.

V istem času je narasla tudi proizvodnja sadnega sirupa za pripravo brezalkoholnih pijač doma ter potrošnja mleka. V letu 1955 je znašala proizvodnja sadnega

sirupa 2.570 ton, v letu 1956 pa 3.180 ton. Potrošnja mleka se je v istem času povišala za 10 milijonov litrov in je 1956 znašala 270 milijonov litrov.

V istem času je znašala potrošnja piva 460 milijonov litrov, potrošnja spirituoza pa 12,9 milijona litrov. V povprečju je torej v letu 1956 znašala potrošnja na prebivalca: pri brezalkoholnih pijačah 3,35 l, pri mleku 38,7 l, pri pivu 65,7 l in 1,8 l pri spirituoza.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — Kakor je bilo objavljeno v Parizu, je zaprosilo šest ameriških in dve britanski petrolejski družbi pristojne oblasti za dovoljenje, da bi raziskovale petrolejska področja v Sahari. Francoske oblasti jim bodo to dovoljenje dale s 24. januarjem prihodnjega leta. Petrolejska področja v Sahari obsegajo 11.600 kvadratnih milj.

Madrid. — Maroška vlada je protestirala pri vladi v Madridu, ker so se pojavile v maroških teritorialnih vodah španske vojne ladje. V protestu je rečeno, da so španske oblasti odgovorne za posledice, ki utegnejo nastati, ter da so pomorske demonstracije v nasprotju z mednarodnim pravom. Maroko tudi poziva špansko vlado, naj ukrene vse potrebno, preden resnega položaja ne bo mogoče več popraviti.

Bonn. — Zahodnonemško obrambno ministrstvo je sporočilo, da bo zahodnonemška vojska v bližnji bodočnosti dobila ameriške vodene izstrelke znamke Matador.

Ottawa. — Kanadski minister za trgovino Gordon Churchill je napovedal v parlamentu nadaljnje obiske kanadskih predstavnikov v Ljudski republiki Kitajski, kar naj bi služilo pospeševanju trgovine med obema deželama.

Yaoundé. — Iz Kameruna poročajo, da je v tej afriški deželi izbruhnil upor proti francoski kolonialni vladavini. Upornike vodi prepovedana nacionalna zveza, ki zahteva popolno neodvisnost Kameruna. Kamerun, ki je pravzaprav skrbniško ozemlje OZN, so lani razglasili za avtonomno državo v okviru Francoske unije. Nacionalne skupine pa so se uprle tej novi obliki kolonializacije. Uporniki so zavrnili ultimatum o predaji in sedaj nadzorujejo že področje, na katerem živi okoli 100.000 ljudi.

Alžir. — Posebna informativna misija Socialistične internacionale, ki jo vodi norveški socialist John Sannes, je odpotovala iz Pariza v Alžir z nalogo, da prouči ravnanje francoskih kolonialnih oblasti z alžirskim prebivalstvom.

Atene. — Grški odbor za samoodločbo Cipra je objavil razglas, ki ga je podpisal vodja ciprske odporiške organizacije EOKA Digenis. V razglasu je rečeno, da se bodo Ciprčani borili za svoje pravice v Združenih narodih, če pa bo glas močnih zmagal nad pravico, bodo začeli vsesplošno vojno z geslom: »Vse ali nič!«

Kairo. — Politični odbor Arabske lige bo priporočal arabskim državam ustanovitev gospodarske enote, ki je potrebna, da se države članice zaščitijo pred vplivom evropskega skupnega tržišča. Politični odbor Arabske lige se je izrekel tudi proti udeležbi afriških in azijskih kolonij v skupnem evropskem tržišču.

Hamburg. — Nemški znanstvenik Weizsaecker, profesor na hamburški univerzi, je zahteval, naj bi bila sklicana svetovna konferenca znanstvenikov, na kateri bi razpravljali o atomski razorožitvi. Profesor Weizsaecker je izjavil, da si on in še nekateri svetovni znanstveniki stalno dopisujejo o možnostih sklicanja mednarodne konference znanstvenikov, na kateri bi razpravljali o možnosti prepovedi proizvodnje in uporabe atomskega orožja ter o uničenju zalog tega uničevalnega orožja.

Rio de Janeiro. — Brazilsko zunanje ministrstvo je objavilo sporočilo, v katerem poudarja, da Brazilija ni zaprosila za sprejem v Atlantski pakt. Sporočilo pravi, da Brazilija ne more proučiti možnosti tega pristopa, preden pazorno ne prouči posledic, ki bi jih imel tak korak na sistem medameriške obrambe, na katerem temelji zunanja politika Brazilije.

Luxemburg. — Glavni tajnik NATO Spaak je pretekli teden sporočil, da namerava predlagati sklicanje vojaške konference NATO, ki naj bi bila marca prihodnjega leta. Na tej konferenci naj bi proučili vse potrebne reforme in spremembe, kar se tiče strategije in oboroževanja.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Dohodki in izdatki zveznih železnic

V prvih devetih mesecih tega leta so dosegli skupni dohodki zveznih železnic 3792,5 milijona šilingov, dočim so lani v istem času znašali 3457 milijonov šilingov. Izdatki so tudi letos za okroglo milijardo presegali dohodke ter so se napram lanskemu letu zvišali za 7 %. Obratni dohodki so letos narasli skoraj za 10 % v primerjavi z lanskimi prvimi devetimi meseci, dohodki iz blagovnega prometa pa so se dvignili celo za 15 %. Za elektrifikacijo in druge investicije so letos porabili za tretjino manj kot lani.

Dunajski velesojem 1958

Kakor poroča dunajska velesojmska družba, bo pomladanski dunajski velesojem 1958 v času od 9. do 16. marca 1958. V okviru tega velesoja bodo spet priredili mednarodno razstavo avtomobilov.

Spot rekordni izvoz v Zahodno Nemčijo

V mesecu oktobru je dosegel avstrijski izvoz v Zahodno Nemčijo nov rekord, ko je bilo izvoženega blaga v skupni vrednosti 85,3 milijona nemških mark, dočim je znašala vrednost oktobra lani le 74,4 milijona mark. Pričakujejo, da bo letoletni izvoz v Nemčijo letos presegel 900 milijonov mark, medtem ko je odnosno bo Avstrija predvidoma do konca leta uvozila iz Zahodne Nemčije blaga za 1750 milijonov mark.

Angleški delavci za 40-urni delovni teden

V Angliji so delodajalci odklonili zahteve okoli 3.000.000 delavcev, ki so zaposleni v ladjedelnicah in v strojni industriji, ki zahtevajo, da se jim delovni čas skrajša na 40 ur tedensko. To naj bi izvedli brez zmanjšanja plač. Tri milijone delavcev drugih gospodarskih panog v Angliji prav tako zahteva 40-urni delovni teden.

Italijansko-nemško sodelovanje v industriji

Nemška firma Krupp se je pred nedavnim razgovarjala z italijanskimi krogi o možnostih za zgraditev nove jeklarne pri Cataniji na Siciliji. Prav tako so se pogajali s pristojnimi italijanskimi činitelji tudi predstavniki znanega podjetja »Volkswagen«, katero bi prav tako hotelo zgraditi novo tovarno kamionov in avtomobilov v bližini Catanije. Ta tovarna naj bi proizvajala omenjena vozila predvsem za Bližnji vzhod.

Knjižni dar SPZ za leto 1958:

Zopet lepa knjižna zbirka za naše domove

Mrzlo je že postalo in večeri se daljšajo. Radi se zadržujemo v bližini tople peči in več kot v prejšnjih mesecih beremo časopise, revije in knjige. Največje vrednosti je seveda dobra knjiga, ker ta nas zabava, poučuje in širi naše obzorje. Res, moč tiskane besede je velikanska in vrednost knjige neprecenljiva, ker pomaga graditi človeka ter dvigati njegovo samozavest.

Eden največjih slovenskih pesnikov in literatov Oton Župančič je o knjigi tako le rekel: »Knjiga je najgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti. V njej je ohranjena narodna preteklost, naša usoda, kako se je preoblikovala iz stoletja v stoletje. Živa in čista beseda naših največjih mož, njih misli in čustva, njihova pretresenost pred veličastnostjo svetovnega dogajanja, skrb in bolečina, njihov pogum, njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost — vse to je ujeto v knjige in spravljeno nam in potomstvu v potrdilo in bodrilo. Brez knjige bi bil narod brez spomina, zakaj ustno izročilo se menja od osebe do osebe in od dobe do dobe, polagoma usiha in se naposled porazgubi. Kar je zapisano v knjigo, ostane iz roda v rod in vsako pokolenje zajema iz teh virov tisto, kar je v njih životvornega in oplajajočega. Preteklost v tem primeru ni gnila voda, in poseganje vanjo ni sentimentalno izprehajanje po romantiki, temveč pretakanje čvrstih sokov v struje današnjosti in realnosti.«

To je veliko priznanje velikega človeka. Knjiga je res neprecenljive vrednosti, zato tudi mi radi posegajmo po njej in si širimo svoje obzorje, ker le tako bomo sposobni ostati čvrsti braniki svojih narodnih interesov. V današnjem času pa nam tudi do slovenskih knjig ni težko priti, ker jih v velikem izboru lahko nabavimo v slovenski knjigarni v Celovcu, razen tega pa dobimo vsako leto lepo zbirko knjig v okviru »Knjižnega daru SPZ«, ki so prilagojene skoraj vsem okusom in primerne za staro in mlado. Tudi knjižni dar Slovenske prosvetne zveze za 1958 obsega lepo zbirko knjig, ki jih priporočamo vsakomur, ker smo prepričani, da bodo vsaki družini res v veselje.

In sicer obsega knjižni dar »Koledar slovenske Koroške 1958«, dr. Franc Dominkovo poljudnoznanstveno delo »Pogled v vesoljstvo« in tri leposlovna dela: Miško Kranjec: »Macesni nad dolino«, Branko Čopić: »Doživljaji Nikolettine Bursaća« in Ivan Bratko: »Pomlad v februarju«.

»Koledar slovenske Koroške 1958« bo, kakor vedno, tudi tokrat poln zanimivih člankov in leposlovnih del, ki bodo za zimске dni primerno čtivo in prikladni tudi za razmišljanje o važnih narodnih vprašanjih.

Splošno zanimanje bo prav gotovo vzbudila poljudnoznanstveno pisana knjiga dr. Franca Dominka: »Pogled v vesoljstvo«, saj je ravno v zadnjem času, v dobi posrečenih in ponesrečenih izstrelitev prvih umetnih satelitov postalo vsemirje zelo privlačno. Živimo v času velikanskega tehničnega razmaha in odpirajo se poti poletov v vesoljstvo, ki ga je v zadnjih desetletjih astronomija že precej raziskala in odkrila očem nevidna nebesna telesa. »Pogled v vesoljstvo« je res knjiga, v kateri dr. F. Dominko bralca seznanja s telesni osončja, s sestavo Rimske ceste, ki mu pripada tudi Sonce, in številnimi zvezdnimi sestavi, ki se z ogromno hitrostjo oddaljujejo od nas, s tem, kako je zgrajeno vesoljstvo, s tem, ali je človek osamljeno razumsko bitje ipd.

Miško Kranjec, ki spada med najplodovitejše sodobne slovenske pisatelje, nam v svoji 31. knjigi »Macesni nad dolino« posreduje težko življenje hribovcev, ki jih skopo življenje sili, da zapuščajo svojo rojstno domovinanje in se naselijo v mestu, kjer so tovarne, kjer je življenje. Pisatelj kaže stremeljenja mladih ljudi za novim, za boljšim in lepšim.

Živahno pisano dogajanje pisatelj mojstrsko prepleta z opisovanjem lepot gor-

skih krajev, kjer večno pojo gozdovi, kjer večno žubore potočki in kjer dan za dnem boža sonce revne gorske prebivalce, ki si težko pridelujejo kruh. Opisuje ljudi, ki hodijo ure daleč na delo in se vračajo zmučeni domov. Lahko rečemo, da je povest pisalo trdo življenje.

Ivan Bratko: »Pomlad v februarju«, to je knjiga, v kateri pisatelj seznanja bralce s težkimi dnevi okupacije Ljubljane, z bojem proti okupatorjem in izdajalcem. Knjiga je pisana zelo pestro in sliči nam že znani Bratkovi knjigi »Teleskop«, ki smo jo v podlistkih objavljali v našem listu in ki je vzbudila veliko zanimanje.

Na svojevrstno šaljivi način pa opisuje težke dni bojev v času druge svetovne vojne najuspešnejši srbski pisatelj Branko Čopić v knjigi »Doživljaji Nikolettine Bursaća«. Pisatelj opisuje partizanske boje na tako zanimiv način, da knjige ne moremo več odložiti, preden je ne preberemo do konca. Podlaga vsem živahnim zgodbam je preprost junak iz ljudstva, ki pa je poln humerja. Pestrost zbirke zgodb še zvišajo posrečene ilustracije, ki jih je napravil Zulfikar Džumbur.

Kakor je že iz tega kratkega opisa posameznih del razvidno, je tokrat knjižni dar res pester in tudi zanimiv ter se ga res izplača naročiti za zimski čas. Razen tega pa je knjižna zbirka tudi vsakomur dostopna, ker je cena vseh štirih knjig in koledarja skupno samo 25.— šilingov.

Naročite se na knjižno zbirko pri krajevnih prosvetnih društvih ali pa pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu!

Slovenska poezija v svetovni literaturi

V zadnjih letih se je slovenska poezija uspešno uveljavila že v celi vrsti najrazličnejših dežel, utrla si je pot v širni svet in priča tudi drugim narodom o stvaritvah našega slovenskega naroda. Če pomislimo, da so pred nedavnim spoznali nesmrtno poezijo našega največjega pesnika Franceta Prešerna tudi v Indiji in na Kitajskem, potem nam postane jasno, da so umetnine našega naroda res že napravile silne korake v svetovno literaturo.

Posebno pomembni za ta napredek pa sta nedvomno dve novi izdaji slovenske poezije, ki sta izšli na Angleškem in v Sovjetski zvezi. Skupno z Državno založbo Slovenije je namreč londonska založba izdala antologijo slovenske lirike, ki bo po svojem izboru, prevodih in obliki

lahko uspešno predstavljala rast in vzpon slovenske poezije od Prešerna do Udoviča. Zbirko sta uredila profesor londonske univerze W. K. Matthews in profesor ljubljanske univerze Anton Slodnjak, dočim je obširen uvod napisal angleški slavist in literarni zgodovinar prof. Janko Lavrin. V celoti je v tej knjigi zastopanih 31 avtorjev.

Tudi v ruski izdaji, ki sicer obsega poezijo jugoslovanskih narodov, so slovenski pesniki častno zastopani: 10 Slovencev poleg 34 Srbov, Hrvatov in Makedoncev. Uvod te zbirke naglašja, da pomeni to prvi poskus seznaniti široke kroge sovjetskih bralcev s sodobno jugoslovansko poezijo.

KULTURNE DROBTINE

Izbor srbske književnosti v sto knjigah

Dve najstarejši srbski založbi Matica srbska v Novem Sadu in Srbska književna zadruga v Beogradu pripravljata izdajo izbora srbske književnosti v sto knjigah. Vsako jesen in vsako pomlad naj bi izšlo po pet knjig, tako da bi bila zbirka zaključena v desetih letih. Prvih pet knjig je že v tisku in bodo izšle v kratkem. Vseh sto knjig bo imelo skupno 35.000 strani. V uredniškem odboru zbirke so priznani srbski pisatelji. V prvem kolu izidejo »Memoari« prote Matije Nenadovića, novele Stjepana Mitrova Ljubiše, pesmi, topisi in eseji Jovana Dučića, antologija narodnih umotvorov in izbrane komedije Branislava Nušića. Izdaja bo enotna s predgovorom in opombami, tako da bo vsak pomembnejši srbski književnik posebej prikazan.

Slovenski književniki so bili nagrajani

Na praznik republike je Društvo slovenskih književnikov podelilo literarne nagrade za najboljša domača dela v preteklem letu. Delo letošnje žirije, ki naj bi odločila, kateri pisatelj dobi nagrado, prav gotovo ni bilo lahko, ker je ravno lani prišlo na knjižni trg več del, ki so bila od bralcev in prav tako tudi od kritike dobro sprejeta. Iz te plodne žetve so ocenjevalci Društva slovenskih književnikov odbrali za nagrado naslednja tri dela:

Med proznimi deli je bil nagrajen roman Miška Kranjca »Zemlja se z nami pomika«. Filip Kumbatovič — Kalan je bil nagrajen za knjigo esejev in portretov »Veseli veter«. Za pesniško zbirko »Prezgodnji dan« pa je bil nagrajen pesnik Kajetan Kovič.

Francoska pisateljica Francoise Sagan je mnogostranska

Mlada in zelo plodovita francoska pisateljica Francoise Sagan je pri sebi odkrila nov talent; pisala je namreč balet pod naslovom: »Zamujeni sestanek«, ki ga bodo prvič izvedli 3. januarja v Monte Carlu. Nato bo predstava 20. januarja v Parizu, napovedano pa je tudi bilo, da bodo ta balet predvajali še leta 1958 v Moskvi. Tudi Metropolitanska opera v New Yorku in dunajska Državna opera se zanimata za originalno delo mlade francoske umetnice.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Že po par mesecih je dobil odgovorni urednik dnevnika »Der Landsmann« drugi ukor, nakar je dekret tridentinskega prefekta z dne 22. oktobra 1925 prepovedal nadaljnje izhajanje lista. Ista usoda je doletela list »Brixener Chronik«. Tednik »Volksbote« je bil ustavljen šele eno leto kasneje, namreč oktobra 1926. Tako je ostala manjšina brez lastnega tiska.

Vendar se je posrečilo s pomočjo naklonjenosti cerkvenih oblasti za božič 1926 oziroma za Novo leto 1927 doseči privoljenje za ponovno izhajanje tednika »Volksbote« ter za nov list »Dolomiten«, ki je izhajal trikrat tedensko. Lista sta izhajala kot glasili »Katholische akcije«, ki je edina poleg fašističnega tiska imela pravico do izdajanja listov v Italiji. Pozneje je smel pod istimi pogoji izhajati v Brixenu še »Katholisches Sonntagsblatt«. Vendar je bil pogoj, da so listi ostali v okviru glasil »Katholische akcije«, da so bili postavljeni novi uredniki in novo vodstvo založniške družbe.⁶⁷⁾

dotedanjim vodstvom, se je vendarle nadaljnje pisanje listov omejevalo na golo prinašanje novic brez komentarjev in obravnavanja lastnih problemov in vprašanj. Leta 1936 je morala založniška družba na zahtevo pokrajinskega prefekta ponovno spreminiti svoj naziv v »Verlag Athesia«,⁶⁸⁾

Še večje težave za tisk manjšine je prinesel nadaljnji politični razvoj povezovanja italijanskega fašizma z nemškimi nacizmom, posebno pa še izbruh in dogajanje druge svetovne vojne. Redki trezni možje, ki niso nasedli nacistični paroli »Heim ins Reich«, so bili baš v krogu kanonika Mihaela Gamperja v uredništvih nemških listov. Njihovo pisanje proti masovni izselitvi jim je poleg naziva izdajalcev prineslo nespravljivo nasprotstvo nacističnih priganjačev, pa tudi nov »ukor« fašističnih oblasti (maja 1941) zaradi »oviranja dobrih odnosov do nemških tovarišev«. V poletju 1941 je nato sledila ponovna prepoved lista »Volksbote« ter brixenskih »Katholische Sonntagsblätter«. List »Dolomiten« je izhajal še do kapitulacije Italije dne 8. septembra 1943. Ta dan je prevzela oblast v deželi nemška

vojska in nacistična nemška uprava. Še isti dan je Gestapa aretirala oba urednika lista ter jih odvedla v koncentracijsko taborišče Dachau.⁶⁹⁾

V dobi nacistične uprave od septembra 1943 do majnika 1945 je bil celotni tisk vključen v enotna tirolska glasila NSDAP.

Kapitulacija nemške vojske v Italiji ter sledeči zlom Nemčije sta ponovno postavila Južno Tirolsko pred nov položaj. Kot že omenjeno sta zavezniška vojska in uprava od vsega početka omogočili vsestransko obnovo ustanov in organizacij manjšine, predvsem tudi nekdanjega tiska. Tako je že 19. majnika 1945 izšla spet prva številka svojčas od nacistov ukinjenega lista »Dolomiten«. Kot edini dnevnik južnotirolskih Nemcev si je list v teku let pridobil širok krog naročnikov tudi izven Južne Tirolske. Po svojem obsegu, po pestrosti vsebine ter po ravni in aktualnosti poročanja in komentarjev list daleč prekaša vse dnevnike avstrijskih dežel izven Dunaja. V 33. letniku svojega izhajanja, ki ga navaja za leto 1957, ga prištevajo med najuglednejše konservativne katoliške liste nemškega jezika. Če-

prav nima značaja uradnega glasila Južnotirolske ljudske stranke, je vendarle njen glavni organ in uspešni propagator njenih političnih ciljev doma in v širšem svetu. Kot direktor ga vodi poslanec v rimskem parlamentu dr. Toni Ebner, kot glavni urednik že ponovno omenjeni dr. Friedl Volgger.

Kot oficielno glasilo stranke izhaja od leta 1945 naprej tudi spet tednik »Volksbote«. Namenjen je — kakor že ob svoji ustanovitvi pred 37 leti v prvi vrsti podeželju. Tudi ta list je izredno razširjen, dobro voden in urejevan. Kot glasilo Kmečke zveze prinaša tudi stalno kmečko prilogo pod naslovom »Bauern-Zeitung«. Istotako je pričel tudi škofijski ordinariat v Brixenu po majniku 1945 spet z izdajanjem predvsem verskega tednika »Katholisches Sonntagsblatt« na svojem sedežu. Za ženski svet izhaja polmesečnik »Die Frau«, mladini je namenjen polmesečnik »Jugendwacht«.

Vsi ti listi izhajajo v založbi Athesia ter se tiskajo v njeni moderni novi tiskarni v Bozenu.⁷⁰⁾

Kot neopredeljen gospodarski informator izhaja v Bozenu še tednik »Südtiroler Wirtschaftszeitung« v založbi ter pod uredništvom dr. Luisa Santifaller, tiskan pri uglednem založniškem in tiskovnem podjetju Ferrari — Auer, d. d. v Bozenu. (Nadaljevanje sledi)

⁶⁷⁾ Pripomba: Severnotirolska veja družbe se je s sklepom 29. nov. 1926 spremenila v akcijsko družbo „Tyrolia“ s sedežem v Innsbrucku in je postala popolnoma samostojna družba.

⁶⁸⁾ Pripomba: „Athesia“ je latinsko naziv za Poadižje.

⁶⁹⁾ Pripomba: Rudolfa Poscha in dr. Friedla Volgger. Kanonik Mihael Gamper se je isti dan še pravočasno izmuznil aretaciji ter se umaknil v skrivališče samostana v bližini Firenze, kjer je počakal prihod alirancev.

⁷⁰⁾ Pripomba: Prejšnja tiskarna družba v Bozenu je bila porušena pri bombnih napadih na mesto.

Našim naročnikom

Ko se leto 1957 nagiba h koncu, smo priložili današnji številki poštne položnice s prošnjo, da se naročniki našega lista spomnijo spet svoje obveznosti in plačajo naročnino.

Prigodi se včasih, da eden ali drugi med vsakdanjimi skrbmi in zaposlitvijo pozabi, da je treba tudi list plačati ob pravem času. Čas hitro mineva in naročniki nam ne bodo zamerili, če jih opomnimo tudi na to dolžnost. V prvi vrsti prosimo tiste, ki so morebiti z naročnino v zaostanku, da jo poravnajo. Običajno je, da povsod in pri vsakem podjetju ob koncu leta urejujejo svoje račune. Onim naročnikom, ki imajo naročnino plačano do konca leta, pa priporočamo da jo nakažejo v naprej. Izdajanje lista ni povezano samo z marljivim delom, temveč je združeno tudi s stroški, z obveznostmi, ki jih mora uprava izpolnjevati. To se pravi, potreben je tudi denar in redno plačevanje naročnine omogoča tudi redno izdajanje lista. Po mnogih izjavah zvestih naročnikov Slovenskega vestnika pa vrednota vsebine, ki jo list prinaša bralcem iz tedna v teden, neprimerno presega vrednost, ki jo je treba odrajtati kot naročnino za list. Naročnik, ki naročnino v redu in sprti plačuje, niti ne čuti tega malenkostnega zneska, listu pa koristi, ker tako tudi s svoje strani lahko redno izpolnjuje svoje obveznosti.

Zvestoba za zvestobo! Mi vam, cenjeni bralci in naročniki, skušamo nuditi čim boljše duhovno hrano — po listu se lahko razgledate in seznanite o dogajanjih v ožji domovini, naši državi in po ostalem svetu ter prejimate še mnogo drugega branja za pouk in razvedrilo —, vi pa izpolnite priložene položnice in nakažite naročnino.

Prazniške dneve, v katerih bo dovolj prostega časa, pa izkoristite tudi za razširjanje našega skupnega glasila. Spregovorite pri svojem sosedu ali znancu, ki morda Slovenskega vestnika še nima naročenega, da se tudi on vključi v vrsto naročnikov. Hvaležen vam bo, ker mu bo list postal zaželjen gost vsak teden, kakor je to primer v številnih slovenskih družinah na Koroškem in tudi drugod v daljnem svetu, kjer koli govore sinovi in hčere našega ljudstva slovensko besedo.

Opozorilo

Na številne pismene prijave in ustmene želje bralcev in prijateljev našega lista, da bi tudi letos objavili v Slovenskem vestniku osebna voščila za praznike, sporočamo, da tokrat voščil v obliki, kakor smo to delali prejšnja leta, ne bomo priobčili. Letos objavimo voščila samo v obliki inserata po običajni ceni. Toliko v vednost vsem prijateljem našega lista, tiste pa, ki bi hoteli voščiti za praznike v obliki inserata, nujno prosimo, da svoje želje takoj sporočijo.

Iz občine Blato

Vsako leto je obvezno štetje domačih živali po vsej državi. Tudi pred nedavnim je bilo po vseh občinah tako štetje. Uspehi štetja so zanimivi in poučni, čeprav ne povedo vedno točne resnice, ker se števec v največ primerih o resničnem stanju ne prepričuje sam, temveč se zadovolji s podatki posestnika.

V blaški občini so števci ugotovili, da imamo samo še 162 konj, žrebe pa je v vsej občini komaj še eno. Nad 14 let starih konj so našli 30. Statistika kaže, da se je število konj v enem letu zmanjšalo za 15. Konje kot vprežne živali izpodrivajo traktorji.

Molznih krav so v naši občini našli 520, to je za 19 manj, kakor lani. Kot vprežno živino uporabljajo 174 krav, to je za 19 več, kakor v prejšnjem letu. Zanimivo je, da je izredno močno padlo število vprežnih volov in kaže, da bodo na naših kmetijah redili vedno manj volov. Malokdo si še pomaga s to pohlevno in počasno pogonsko silo. Statistika pove, da je samo še 18 parov volov, s katerimi kmetje obdelujejo svojo zemljo in prevajajo potrebščine.

Naraslo pa je število svinj. Dočim so jih lani našli 1.852, so jih letos ugotovili 1.989. Tudi kur imajo letos v naši občini več kakor lani. Pri lanskem štetju so jih naračunali 3.612, letos pa 3.773. Silno

Vse naše ljudstvo stremi za pravično izvedbo člena 7

(DOPIS S PODEŽELJA)

»Svoj materni jezik smo dolžni spoštovati in ljubiti, ker s tem spoštujemo tudi svoj narod ter mu ohranjujemo zvestobo. Odklanjamo vsak šovinizem ali pretirano narodnjaštvo, toda najprej moramo ljubiti in braniti svoje, da potem lahko pravilno cenimo tudi tuje.«

Tako nam je dejal pri nekem razgovoru značajan in zaveden naš človek, ki je kljub vsem prestanim težavam in nevšečnostim ostal zvest svojemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem. Pogosto se o narodnem obstoju in napredku slovenskega življa na Koroškem pogovarjamo ter menimo o prizadevanjih za pravično in zadovoljivo uresničenje člena 7 Državne pogodbe, ki nam jamči naše prirodne pravice, naš narodni značaj in bistvo.

S prizadevanji naših organizacij za pravično izvedbo člena 7 Državne pogodbe živi in stremi vse slovensko ljudstvo na Koroškem v vseh mestih in naseljih v zadnji dolini in v najvišji gorski naselbini. Koroški Slovenci nikdar nismo imeli neprecenljivega daru narodne svobode, temveč smo stalno živeli pod izživljanjem nemškega šovinizma, ki je načrtno in z vsemi razpoložljivimi sredstvi brisal slovenski značaj našega človeka in naših krajev. Namen je bil v tem, da bi pred očili slovenski oziroma dvojezični del dežele zunanjemu svetu kot čisto nemško pokrajino. Temu cilju je služilo vse: nemški krajevni napisi in napisi na uradih, nemški jezik po vseh uradih, šole in družabno življenje, predvsem pa ekonomska premoč in gospodarski pritisk.

Posebno vlogo pri tem je igral izmalichen in preračunan način ljudskega štetja, običajno vsakih deset let. Po naravnem zakonu bi moralo tudi število koroških Slovencev iz desetletja v desetletje naraščati, toda od prvega uradnega popisovanja leta 1880 so dosledno izvajali tendenco, naštet vsakokrat čim manjše število koroških Slovencev.

O tem se lahko vsakdo prepriča, ki se poglubi v statistike ljudskih štetij in na-

čine, kako so števni komisariji vpraševali po narodnosti in zavajali ljudi, da so jih mogli vpisati med Nemce. Neverjetne in nenaravne so številke o nazadovanju slovenskega življa po prizadetih okrajih in občinah, kar ni mogoče razumeti drugače, kakor da se je izvajalo na Koroškem narodnostno nasilje po močnejšem sosedu, krivice in skratka genocid. V stari Avstriji so vpraševali pri ljudskem štetju po »občevalnem jeziku«, v prvi in drugi republiki pa so iznašli nove rubrike za decimiranje koroških Slovencev. Tipično je bilo zadnje ljudsko štetje z najrazličnejšimi narodnostnimi priznanji, pri katerem so posebno šarili s krilatice »vindiš«.

Zares jim je tekom desetletij uspelo, da se mnogi ljudje na Koroškem branijo svojega prirojenega slovenstva in hočejo sami sebe prepričati, da jih ni rodila slovenska mati. »Vindišarji« se imenujejo, čeprav tudi ta prislovica ne more ugajati, ker pomeni »vindišar« že od nekdanj psovko za koroške Slovence. Eden v družbi je pripovedoval, da je bil priča, ko je neka učiteljica trdovratno zatrjevala, da je »vindišarka«, čeprav sta bila mati in oče zavedna narodnjaka in sta aktivno sodelovala v slovenskem prosvetnem društvu; prav takšno je bilo tudi vse njeno ostalo prejšnje sorodstvo. Ali ni zelo čudno, da slovenski starši na Koroškem baje ne rodijo slovenskih otrok, kakor je to naravno pri vseh narodih, da rodijo na primer italijanski starši italijanske otroke, nemški nemške, francoski francoske itd.

Taki in podobni pojavi so posledica načrtnega in brezobzirnega raznarodovanja koroških Slovencev. Pričakujemo, da bo z izvedbo člena 7 Državne pogodbe dosežani nepravilni razvoj zaključen, v duhu časa, ko se mnogo govori o pravici človeka. V zgodovino narodov pa posega zgodovina tudi po zakonih, ki so nam včasih nerazumljivi, uči pa nas, da pride tudi čas, ko se v preteklosti storjene krivice popravijo.

Spet prepis zaradi podjunske železnice

Deželni svetnik Scheiber je meseca novembra dejal v deželni zboru, da še nikoli nismo bili tako blizu uresničenju načrta o izgradnji »za spodnjo Koroško tako življenjsko važne železniške zveze« med Pliberkom in Labotsko dolino. Za gradnjo tako imenovane podjunske železnice je tudi državni zbor sprejel prvi obrok v svoj proračun.

Zgodovina načrtovanja železniške proge v spodnjem delu Koroške je že zelo stara in sega nazaj v leto 1885. Takrat in v poznejših letih so trasirali linijo Celovec — Škofji dvor — Velikovec — Grebinj — Št. Pavel. To načrtovano progo so imenovali koroško vzhodno železnico. Toda še preden so pričeli načrt uresničevati je prišla prva svetovna vojna in po njej bistvene spremembe, ko je Mežiška dolina pripadla Jugoslaviji. V plebiscitni dobi je vlada spet zagotovila, da bodo gradili vzhodno železnico.

Leta 1927 je bilo tako daleč, da so hoteli državnemu zboru predložiti osnutek zakona o gradnji vzhodne železnice, toda takrat so se oglašili Pliberčani in Labotčani pri zveznem kanclerju dr. Seiplu ter zahtevali namesto vzhodne železnice železniško zvezo med Pliberkom in Labotom. Ta korak je bil povod, da je načrt o vzhodni železnici padel v vodo. Za vlado je bila razprtija interesentov zelo dobrodošla, ker je zadevo lahko odložila za mnoga leta, dokler o gradnji železniške proge sploh niso utihnili.

Kakor smo že poročali, so se v zadnjem času odločili za načrt o gradnji železniške linije Pliberk — Št. Pavel. Hkrati pa spet slišimo, da tudi s tem načrtom niso povsod zadovoljni. Oglasili so se Labotčani in okoliške občine, protestirali proti železniškemu projektu Pliberk — Št. Pavel in zahtevali železniško linijo v Labot. Zahteve in želje prebivalstva teh krajev so morda upravičene, vendar se lahko zgodi, da se bo uresničenje tega načrta spet zavleklo in odložilo za dolgo dobo.

Izgleda, da so končno vsaj nekoliko priznali in spoznali, da je bilo ozemlje južne Koroške načrtno zanemarjeno in je zaradi tega gospodarsko zaostalo. Zato je v teh krajih ena izmed najbolj nujnih potreb, da se izgradijo in popravijo ceste, ki bodo ustrezale današnjemu pojačenemu in motoriziranemu prometu. Ceste so ponekod zares obupne, kjer hudo trpi vozilo in se kvari. Prav med Pliberkom in Žvabekom je cesta, ki kriči po obnovi in izgradnji, kar bi bilo veliko olajšanje in v korist tamošnjemu gospodarstvu.

Škofjčice

Minulo soboto se je v gostilni pri Bürgerju zbrala skupina interesentov, kjer so praznovali pomembno ločnico v vasi Borovnica, ko je tudi v tem kraju ob Vrbskem jezeru zasvetila električna luč ter so kmetijski in obrtni obrati preskrbljeni z električno energijo. Novi električni vod obsega 2,3 kilometra nizke napetosti in je 18 objektov spet deležnik električne sile. Napeljava je izvedla tvrdka KELAG, ki je k skupnim stroškom v znesku 80.000 šilingov tudi prispevala polovico.

Pri otvoritveni slavnosti je škofiški župan Bürger med drugimi pozdravil ing. Weitensfelderja kot zastopnika KELAG-a. Predsednik odbora za napravo elektrike Zechner je izjavil, da so interesenti z izvedbo načrta zelo zadovoljni ter se zahvalili KELAG-u za pomoč in dobre nasvete. Zastopnik KELAG-a je poudaril, da je s tem, ko je dobila tudi Borovnica električni tok, storjen spet korak bliže k popolni elektrifikaciji koroške dežele. Spet se je pokazalo, da so uspehi mogoči le tedaj, če se za koristno stvar skupno in solidarno prizadevajo vsi, ki so pri načrtovanju zainteresirani.

Drveša ves pri Pliberku

Osemdeset let življenja je lepa doba, posebno, če jo človek doživi tako čil in prožen, kakor je to razveseljav primer Franca Potočnika, gostilničarja Potočnikove gostilne v Drveši vasi pri Pliberku. Franc Potočnik je bil rojen v prvih decembrskih dneh leta 1877 v Žireh na Kranjskem. Po detinskih letih, ko je kot mlad poba skakal po gmajnah v Žireh, se je še zelo mlad napotil s trebuhom za kruhom. Pot ga je privedla na Koroško. Francija je veselilo gostinsko poklicno življenje. Kot točilni je tekal že leta 1898 v hotelu Sandwirt v Celovcu in si kmalu cvsovil priljubljenost svojih šefov. V Poštnem hotelu v Beljaku je zahtevala njegova služba posebne napore, ker je moral pijače in jedače nositi iz pritličja v prvo nadstropje, ker takrat še niso imeli dvigal, gostinski prostori pa so bili zgoraj. Noge, roke in hrbet so veliko trpeli in človek ga občuduje, ko še danes v svoji gostilni gibčno izvaja natakarske posle.

France je zmagoval svoje naloge v veliko zadovoljstvo svojih delodajalcev. Natančen, vesten in varčen vse življenje, se je mogel končno leta 1907 osamosvojiti ter je kupil hišo in posestvo v Drveši vasi pri Pliberku. V tej hiši, pri Potočniku, je nastala znana, priljubljena in gostoljubna gostilna. Ko je bil France Potočnik na trdnih temeljih na lastnem domu, si je poiskal tudi ženo kot družico na življenjski poti. Izbral si jo je v svoji ožji domovini iz Polanske doline blizu Škofje Loke. Kakor vse kaže, ni napačno izbiral, ker žena Julija mu je vse življenje najboljša tovarišica in opora ter sta skupno v dobri harmoniji preživljala vse lepe in tudi neprijetne pripetljaje na življenja cesti. Rodili so se jima otroci, ki sta jih po svojih zglelih vzgajala v dobre člane občestva in človeške družbe.

Potočnikova gostilna je postajala iz dneva v dan vedno bolj priljubljena zbirališče najrazličnejše družbe. Čeprav je gostilničar Potočnik vse življenje zaveden in odločen Slovenec, lahko srečaš v njegovi gostilni goste obeh jezikov v deželi, ki se vedno prav dobro razumejo, posebno na njegovem tradicionalnem kegljišču, ki niti v zimskih mesecih ne počiva. Skratka, gostilničarja Potočnika imajo vsi gostje radi in ga cenijo zaradi njegovega lepega in neuklonljivega značaja ter njegove prislovične korektnosti in poštenosti.

K osemdesetletnici srčno čestitamo in želimo še mnogo, mnogo zdravih in zadovoljnih let!

KOLENDAR

Petek, 13. december: Lucija
Sobota 14. december: Bertold
Nedelja, 15. december: Maksimin
Ponedeljek, 16. december: Evzebij
Torek, 17. december: Lazar
Sreda, 18. december: Gracijan
Četrtek, 19. december: Urban

Neokusen a dobičkanosen posel tihotapstva z diamanti

V elegantno opremljeni pisarni gospođa L. v Bruslju sedijo v globokih mehkih naslanjačih štirje gospodje. Pijejo in se pogovarjajo o vsem mogočem. Ob njihovih čašah ležijo majhne pilule. Vsak jih ima štiri ali pet. Medtem ko se mirno pogovarjajo, izginjajo pilule ena za drugo v ustih štirih moških. Požirek iz čaše jim olajša požiranje.

Požiranje tablet ali pilul je običajna stvar. Marsikdo ima zraven škatle za cigarete še škatlico s tem ali onim zdravilom. Toda gospodje v bruseljski pisarni niso niti najmanj bolni. Požiranje pilul je njihova služba. Zelo donosna in dobra služba.

Tablete, ki jih ti štirje možje požirajo, so namreč nebrušeni diamanti, ki jih morajo na ta ne ravno okusen način pritihtapiti v Zahodno Nemčijo.

Peti gospod, ki sedi nekoliko ob strani je direktor podjetja. On je odgovoren za razdelitev dela na sodelavce. On sam seveda nič ne požira.

Vsa procedura traja deset minut. Nato se tihotapci poslovijo od svojega gospodarja, vstopijo v svoje avtomobile in odrinejo proti belgijsko-nemški meji.

Vsak od njih ima v želodcu nekaj tisoč mark — v obliki nekaj drobnih nebrušenih diamantov, ovitih v majhne rdeče pilule.

Kontrola na meji poteče brez težav. Kdo bi trem navadnim belgijskim državljanom prepovedal vstop v Zahodno Nemčijo?

To skupno delo se neha na tisti točki, kjer pričinja tihotapljenje diamantov. Uvoz nebrušenih diamantov v Zahodno Nemčijo je namreč prepovedan, in sicer ne iz Bonna, marveč za njo stoji mednarodna industrija diamantov. Njen najmočnejši mož pa je sir Ernest Oppenheimer. Ta 77-letni stavec, ki je po rodu iz Freiburga v Hessenu, nikakor ne more pozabiti, kako so Nemci pod Hitlerjem ravnali z njegovim ljudstvom. Oppenheimer je namreč žid. To sovraštvo je Oppenheimerja dovedlo do tega, da je izključil Nemce iz trgovine z diamanti. Na ta način je skoraj onemogočen obstoj nekaterih nemških tovarn nakita.

Seveda je Oppenheimer lahko prepovedal uvoz diamantov samo legalnim putem, dočim je proti tihotapcem tudi on kljub bogastvu nemočen.

Računajo, da prihaja v Zahodno Nemčijo vsak mesec najmanj 30.000 nebrušenih diamantov v vrednosti treh milijonov mark. Bonn sicer zatiska oči pred tihotapci, kljub temu pa morajo biti previdni.

Da bi tihotapcem vsaj malo rešili čast, je treba reči, da ta posel ni nič drugega kot nujna obramba proti siru Ernestu Oppenheimerju, proti sindikatu diaman-

tov v Londonu, ki je izključil Nemčijo iz trgovine z diamanti.

Diamantov ne nosijo samo kot dragocen nakit. Tudi industrija rabi te plemenite kamne za svedre, brusne kamne, pila itd.

Razumljivo je, da predstavljata londonski sindikat in Oppenheimer veliko moč. Toda predsednik črnske republike Zlate obale Kwame Nkrumah se ravno sedaj pripravlja, da bi zrušil 27-letno nezlomljivo moč tega sindikata, ki je v bistvu trust. Povabil je trgovce iz Evrope in Amerike v Gano in jim ponudil, da jih bo oskrboval z diamanti tudi brez sindikata.

Islandski poniji v nevarnosti

Otok Island je znan kot dežela ponijev, majhnih islandskih konjičkov, ki so izredno krepke konstitucije. Toda idilično vzgajanje teh konjičkov, katere po svetu, odkar je avtomobil tako neusmiljeno pregnal konje s cest, vedno manj kupujejo, je zdaj ogroženo zaradi prevelikega prirastka. Zdaj imajo na Islandu približno

Velike umetnine na dražbi

Ni še dolgo tega, ko so prodali v Združenih državah Amerike na dražbi umetnine iz zbirke ameriškega bankirja francoskega porekla Georges-a Lucryja. Že prvi večer so na tej dražbi slik znamenitih mojstrov, dragocenega pohištva in zbirke srebrnih predmetov zbiratelj ponudil samo za slike 1.708.500 dolarjev, v vseh treh dneh dražbe pa celo 2.221.335 dolarjev. Na dražbi se je zbralo 1500 ljudi, seveda samih bogatašev, kakor so Nelson Rockefeller, grški milijarder Stavros Niarchos in drugi. Tako je na primer bivši ameriški veleposlanik v Franciji Dillon plačal 92.500 dolarjev za Monetovo sliko »Ženske na vrtu«, grški bogataš Alex Goulandris je plačal 180.000 dolarjev za neko Gauguinovo sliko Tahitija, vse pa je posekal Henry Ford mlajši, ki je odšel okroglih 200.000 dolarjev za neko Renoirjevo sliko.

S svetlobno hitrostjo v vsemirje?

Kakor piše sovjetska revija »Znanje je moč«, računajo sovjetski znanstveniki z razvojem tako imenovane »kvantne rakete«, ki bi zletela v nekaj sekundah onstran Lune. Najprej bi morali seveda izstreliti »fotonično raketo, z nje pa bi potem startala raketa s svetlobno hitrostjo in zletela v vsemirje. Baje bo mogoče uresničiti to zamisel že v prihodnjih letih. Hitrost svetlobe znaša 300.000 km v sekundi, torej brzina rakete bi bila fantastična in skoraj neverjetna.

Po napovedih sovjetskih znanstvenikov bi gradili raketna letala, ki bi jih gnala molekularna energija zraka, že proti koncu 20. stoletja. Pri nekaterih letalih — piše omenjena revija — se močno stisnjeni zrak po navadi razstavi v motorjih v molekule. Pri tem pa se sprostijo velikanke množine energije, ki se jih da ugodno izrabiti. Katalizatorje, ki bi spreminjali atomarni kisik v molekularnega, so baje že iznašli.

krovom so se zasvetile luči, vsi sužnji — sedaj svobodni služabniki — krmar, Numida in Epafrodit, vse se je zbralo na krovu prav tik evnuhovega ležišča.

Epafrodit je obstal sredi njih. Odet je bil v navadno, preprosto obleko popotnega prekupca. Vse lice je bilo izpremenjeno, rjavo maziljeno, kakor od sonca ogorelo, da ga je Spiridion komaj spoznal.

»Končana je pot, končana vaša služba,« je začel Epafrodit s tihim glasom. Sužnji so se pripogibali, nekateri iz vrojene navade poklekali.

»Stojte, svobodni ste. Vsakemu sem pripravil plačilo za trud, da lahko počije, potem poišče slednji službe koder koli.« Nekateri so začeli glasno ihteti.

»Vsi veste, kaj se je zgodilo v Bizancu, vsi veste, da visi smrt nad menoj.«

Ihtenje je postajalo glasnejše, nekateri so dvigali pesti in stiskali čeljusti.

»Hvala vam, zvesti ste mi bili, in upam, da ob slovesu ne bo med vami izdajalca.«

Dvigali so se prsti kakor za prisego. Ali vse glave so se okrenile v kot na Spiridionovo ležišče. Tudi Epafrodit se je ozrl na evnuha.

»Tegale sumite? Spiridion, ali res?«

Evnuh se je zakolebal na kolena, dvigal visoko prste in ponavljal prisego na Krista, na Očeta in Sv. Duha.

»Zaseže te smrt tukaj, pekel tamkaj, ako si izdajalec!«

Začetek kvartopirstva

Več sto let je od tega, ko se je v Evropi pričelo kvartanje. Iz Italije se je kvartanje razširilo v Nemčijo, Francijo in Anglijo. Prve karte je dobila Italija iz Vzhoda. Stare italijanske karte so imele 72 podob. Pred več kot 500 leti, preden so prispele karte tudi v Evropo, so se že Kitajci in Japonci igrali z nekakšnimi ploščicami iz slonove kosti. Iz izkopenih starih grobov v Perziji lahko sklepamo, da je obleka staroperzijskih oseb bila zelo slična oblekam na kartah, »kralja«, »dame« in »dečka«. Iz tega torej sklepamo, da so karte prispele iz Perzije s pomočjo trgovskega prometa in je smatrati Perzijo kot začetnico igre na karte.

65.000 takšnih ponijev — tako je letni prirastek prevelik, da bi ga na revnem otoku lahko prerediti čez zimo. Zato morajo vsako jesen prodati približno 5.000 teh ponijev mesarjem, ki nato njihovo meso izvažajo v Evropo.

V Evropi pa so se zbrali prijatelji teh ponijev, da bi jih rešili pred množičnim klanjem. S posebno organizacijo upajo rešiti problem prevoza živih ponijev z Islanda v Evropo, kjer naj bi jih prodajali po isti ceni, kot jih kupujejo na Islandu mesarji. V ta namen so pokrenili široko kampanjo med prijatelji konj, naj kupujejo ponije, ki ne potrebujejo čez zimo hleva in tudi pojedjo le malo krme.

Nad milijon žrtev prometa

Po mednarodnih statističnih podatkih je bilo doslej na svetu 1.250.000 smrtnih žrtev avtomobilskih nesreč, 35 milijonov ljudi pa je bilo težje poškodovanih. Prva smrtna avtomobilska nesreča se je pripetila na newyorški ulici leta 1899, in sicer je takrat avto povozil pešca. V sedanjem času število prometnih žrtev močno narašča, ker se je prvič povečal promet, gostota vozil na cestah, drugič pa zato, ker so še vedno številni vozači motornih vozil brezobzirni ter vozijo z blazno brzino ipd. To se pravi, da bo skupno število žrtev po vsem svetu močno naraščalo.

Prav gotovo v borbi za zmanjšanje prometnih nesreč niso odveč tudi taka opozorila na cestah, kot je na primer tole, ki se glasi: »Soferjem je dovoljena brzina 80 km na uro, idiotom pa 100 km«, ker se pač dejansko idiotom ne da nič pomagati, žalostno je le to, da s svojim početjem ogrožajo življenje drugih udeležencev prometa, ki se na cesti vedejo disciplinirano. Visoke številke o prometnih nesrečah, ki jih dnevno zasledimo v poročilih, naj bi bile vsem resno opozorilo in svarilo, da bodimo na cesti taki, da ne bomo ogrožali življenja soljudi.

gospoda, katerega preganja po krivici silni Upravda. Nekateri so nalašč vpričo vojakov zabavljali na despota, da so jih prijeli in odgnali v kazen.

Ko je nenadoma novica prišla v stan prefekta Rustika, jo je izvedela tudi Irena, ki je bila prišla srečno iz Bizanca po kopnem k stricu in bivala s služkinjo Cirilo v preprostem, na pol barbarskem mestu srečnejša kakor na gnilem dvoru.

»Epafrodit, moj rešitelj, varuh Iztokov?« je izpregovorila Irena na pol šepetaje Cirili, ki je prihitala k njej z usodno vestjo. Zaradi dolge vožnje po Solunski cesti iz Bizanca do Topera ji je nežno lice nekoliko zagorelo in utrujenost še ni izgubila z njega.

Slonokoščeni glavnik, s katerim naj bi ji ravnala Cirila zlate lase, ji je padel iz tresoče se roke. Dolgi, razpuščeni prameni mehkih kodrov so se ji usuli po ramenih, po beli jutranji prtenini preko prsi. Vsi spomini, vsa iskrena ljubezen do Iztoka in iz nje porojena hvaležnost do Epafrodita so se zbudili z mogočnim plamenom v njenem srcu. Lica so ji zagorela v srčnem ognju, ustnice so se ji tresle.

»Bogorodica, naj ne umre pravičnik! Cirila, jaz ga otmem, moram, iz hvaležnosti, iz ljubezni do svojega Iztoka. Hiti!« V naglici ji je sužnja spela lase s srebrno zalasnico, jo odela preko tunike z lepo stolo in ji pomagala obuti mehke sandale. Nato sta šli obe k stricu, prefektu Rusti-

Spiridion se je tresel in se rotil na sv. Trojstvo, da nikdar.

»Torej zaupam vsem! Moje dragocenosti so na kupčijski barki. Jadrnica je prazna. Trgovca, moj prijatelj, jih popelje v Atene. Jaz sedaj izstopim v Toper, izstopite tudi vi in v jutro raztrosite po mestu vsi žalostno novice, da je sklenil Epafrodit potopiti se z brzo jadrnico vred. Ko vzide sonce, priveslajte in zavrtajte ladjo, da se pogrezne. Žalujte za menoj, da premotite ljudi. Zakaj tukajšnji prefekt gotovo naznani takoj v Bizanc, da sem se res potopil, ladje, ki me brez dvoma zasledujejo, priplovejo sem in se vrnejo. Sled bo izbrisana, moje življenje oteč in varno. Če me kdo sreča, naj me ne pogleda, naj me ne pozdravi. Ali mi storite še to zadnjo uslugo, vi, svobodni možje?«

Vsi so se stisnili k njemu, iskali njegovih rok, jih poljubljali in govorili grozne prislege ter klicali vse strele iz nebes, ves pekel iz zemlje na izdajalca...

Ob sončnem vzhodu se je gnetla množica ljudi na obrežju. Ves Toper se je izpraznil. Epafroditovo ime ni bilo neznanost, častnikom in prefektu samemu ne. Narod je prignala radovednost, kako utone lepa barčica in pokoplje samomorilca. Oslobojeni sužnji so begali po mestu, na glas jokali, si ruvali lase, se grizli v ustnice do krvi in vili roke ob nesreči svojega

F. S. FINŽBAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

50

Kmalu je slišal, da je nekaj trčilo ob barko. Dvignil je glavo in prisluškoval. Jadrnica se je rahlo gugala. Zopet je potegnil dolgi vrat proti lini in pogledal.

Ob ladji je stala kupčijska barka, sklopljena z mostom z Epafroditovo ladjo. Na mostu je videl ljudi, ki so stopali iz tuje barke na krov. Zaslišal je nad seboj stopinje. Usta so se mu razprla v krik. Toda glas ni bilo iz grla, zaječal je in objel zaklad ter miže čakal smrti.

Ladja se je zibala, umirjevala, stopinje nad njim so prihajale in odhajale, vračale se zopet in utihnile. Spiridion je bil po vsem telesu oblit od strašne groze. Še enkrat se je nagnila jadrnica, zarožljale so verige, nato vse tiho. Pod vesli je pljus-kalo morje. Drgetajoč kakor topolov list se je vzpel na vrečah in pogledal skozi lino. Tuja ladja se je oddaljila in v temi izgubila. Evnuh se je oddahnil in v zahvalo molil vero.

Takoj nato pa se je ladja vzburla. Pod

Čiščenje in popravilo strojev — neodložljivo jesensko delo

Nikjer na kmetiji se malomarnost in površnost ne maščujeta tako drago kakor prav pri jesenski oskrbi in pregledu strojev ter njihovem spravilu čez zimo. Če marsikdo je zamujeno vestnost pri jesenskem pregledu in oskrbi strojev v naslednjem poletju drago plačal. Ne samo, da mu je stroj prav takrat, ko ga je najbolj potreboval, odpovedal, marveč je poleg tega zamudil čisto zlato vrednega delovnega časa z iskanjem nadomestnega dela po vseh popravilnicah in trgovinah s stroji. Namesto da bi pozimi plačal malenkostno popravilo, je v času največjega dela, ki je običajno povezan tudi z največjo stisko za denar, moral drago kupiti in pustiti montirati nadomestni del, poleg vsega pa še plačati ljudi, da so mu delo, ki ga stroj ni mogel opraviti, opravili z roko.

Stroj za svoje dragoceno delo zahteva od nas vestno nego ne samo pri obratovanju, temveč tudi v jeseni, preden ga spravimo k počitku do uporabe v prihodnjem letu. Jesen, zima in pomlad so polni vlage, vlaga pa je poleg blata in druge nesnage poglavitni vzrok, da stroji rjavijo, njihovi leseni deli pa trohniijo.

Kakor povsod je tudi pri spravilu strojev čez zimo najbolj, da se držimo pri delu določene vrstne reda. V tem vrstnem redu spadata na prvo mesto

splošno čiščenje in pregled strojev

da se ugotovi, kateri in koliko njihovih delov je obrabljenih in pokvarjenih. Splošno bomo stroje očistili blata, prahu, strjene maže in gnijočih bilk in listov s toplo vodo, oljem, petrolejem s pomočjo navadne in železne krtače ter mehke cunjice. Prepleskane ali pobarvane železne in lesene dele bomo brez nadaljnega očistili s toplo vodo, krtačo in cunjo. Le tam, kjer je barvo že prejedla rja, bomo morali pomagati z oljem in petrolejem. Vse gladke, gole in nepobarvane kovinaste dele pa bomo morali očistiti z mešanico olja in petroleja.

Splošnega čiščenja strojev se bomo lotili le ob sončnem vremenu, ker ga moramo opraviti na prostem. Za sončno in kolikor toliko toplo vreme govori tudi potreba, da se morajo stroji po čiščenju docela osušiti, da voda na njih ne zmrzne in ne povzroča nadaljnega rjavenja.

Ko so stroji na zunaj očiščeni in snažni, se lotimo njihovega temeljitega pregleda. Pri tem pregledu potrebujemo celo vrsto ključev in izvijačev, nadalje kleščice, kladivo, leseni bat, končno pa tudi pilo in žago za rezanje železa, kajti strojev ne bomo mogli temeljito pregledati, če ne bomo odpeli vijakov in matic posameznih delov. Za fino čiščenje, ki je s pregledom povezano, bomo potrebovali tudi olje, pe-

trolej ter manjše ščetke in krpe. Tudi kredo bomo potrebovali.

Mesto okvare zaznamujemo s kredo

Najbolje bomo napravili, če bomo vsak stroj najprej temeljito pregledali in s kredo zaznamovali vsako mesto kjer opazimo, da je nekaj obrabljenega in pokvarjenega oziroma kjer manjka kakšen vijak ali matica. Pri pregledu tudi ne pozabimo preskusiti ležajev, če v njih ne udarja ali škriplje. Vse ležaje očistimo s petrolejem, tako zunaj kakor tudi znotraj. V njih bomo našli dosti prahu in nesnage. Pri našem pregledu pa pazimo predvsem na gibljive in vrteče se dele stroja. Vrtenje in gibanje mora biti gladko in lahko, vendar morata os ali čep sedeti tesno v ležaju. Če pa se ob prijemu z roko posamezni deli na svoji osi ali čepih mikajo, je treba poiskati vzrok in vzroku primerno gibljive in vrteče se dele stesniti.

Šele če smo vse pokvarjene in obrabljene ter poškodovane dele zaznamovali s kredo, bomo dobili pregled, koliko je na stroju popravila in kakšne nadomestne dele bomo potrebovali. Tak pregled bo tudi pokazal, kaj sami lahko popravimo in zaradi česa mora stroj v mehanično delavnico.

Pri popravilu strojev bodimo potrpežljivi in se ne prenačimo s prevelikimi ključmi in izvijači ter nepremišljenim pobijanjem z železnim kladivom na jeklene ali ulite dele stroja. Mehanični delavnici prepustimo res le tista popravila, ki jih sami ne moremo opraviti. Obnova posameznih obrabljenih delov, vijakov, čepov in ležajev je delo, ki ga lahko vsak kmet opravi sam, če kupi ustrezne nadomestne dele. Zravnanje skrivljenih delov in ekscentričnosti osi, vrezavanje vijakov in varjenje posameznih delov ter popravilo električnih in dizelovih motorjev pa so dela, ki jih sme opraviti samo strokovnjak v delavnici. Kar tiče popravitel traktorjevega motorja in njegovega notranjega mehanizma, se tega doma nikakor ne lotimo, temveč ga pošljimo k generalnemu pregledu v mehanično delavnico, ki vrši za našo tipno traktorja servisno službo. Vsako jesen od strokovnjaka pregledan in popravljen traktor bo čez leto brezhibno delal, njegova trpežnost pa se bo povečala.

Pri popraviljanju strojev bomo s petrolejem, krtačo in čisto krpo očistili vse ležaje olja in maže ter jih takoj spet napolnili z odgovarjajočo svežo in čisto mažo ali oljem.

Popravljen stroje konserviramo in postavimo pod streho

Konserviranje strojev ima namen, da jih s pomočjo raznih pripomočkov obvarujemo čez zimo rjavenja, razjedanja in

gnitja. Neposredno stroje konserviramo, če tista mesta na prepleskanih kovinastih delih, kjer se je barva odkrutila ali pa je rja razjedla, temeljito očistimo ter prepleskamo najprej z minijem in navrh z ustrežno oljno barvo. Lesene dele, ki so prepleskani, konserviramo z oljno barvo, nepoleskane dele pa s firnežem. Gladke, gole dele stroja, kakor so to plužne priplugi in okopalnikih, kosilna naprava in rezila kosilnic, mehanizem za vezanje pri snopoveznikih, zobata kolesa in sklopke (Kupplung) namažemo z debelejšim oljem, ki je lahko že obrabljen (n. pr. olje iz motorja ali gonila traktorja). Boljša od olja je mešanica olja in krede ali druge mešanice, za katere receptov ne manjka in ki jih prodajajo po mehaničnih trgovinah.

Ker pa s tem neposrednim konserviranjem strojev pred prahom in nadaljnjim rjavenjem le ne moremo docela obvarovati, je dobro, če posebno občutljive odprte mehanizme in gole dele strojev zavijemo s krpo ali papirjem, da jih popolnoma zavarujemo pred prahom in vlago.

Poslednje delo konserviranja strojev je njihova postavitve na suh pokrit prostor. Vlažen prostor škoduje strojem, čeprav smo jih drugače še tako temeljito konservirali. Pod kolesa strojev in dele poljskega orodja, ki pridejo na tla, položimo deske. Gumijasta kolesa naj sploh ne stojijo na tleh, temveč stroj tako podložimo, da so kolesa dvignjena od tal. Pnevmatiki namreč nič ne škoduje bolj, kakor če dolgo stoji na enem in istem mestu na tleh.

Preizkušeno sredstvo proti rjavenju

Za obvarovanje železa pred rjavenjem je pod imenom »Ferol« prišlo v promet novo sredstvo s svetovnim patentom, ki ga v licenci za Avstrijo izdeluje tvrdka Ing. H. Ries v Salzburgu. Po ceni ni dražji od minija, vendar ima prednost pred drugimi podobnimi sredstvi. »Ferol« je odporen proti kislinam in proti drgnjenju. Ferol se z železa pri drgnjenju ne odkruši, kar očitno zmanjša nevarnost rjavenja. Za prepleskanje s »Ferolom« zadoštuje, če rjo z železa odstranimo z železno ščetko. Rje z železa ni treba strgati.

Krompir za govedo

Še težje kot lani je bilo letos s prodajo krompirja. V kolikor ga ne bi mogli pokrmili prašičem, ga lahko brez skrbi krmimo kravam, bodisi svežega, parjenega ali kuhanega.

Svež krompir pokladamo govedom lahko v obrokih do 10 kg na dan. Nekateri kra-

obe roki je pritisnila na vroče čelo, Cirila jo je objela krog pasu, omahujočo v silni bolesti.

V svoji sobi se je zgrudila pred ikono. »Prizanesi, o Kristel! Odpusti, otmi, otmi!«

Hipoma umolkne. Za trenutek je uprla oči v ikono Bogorodice. Obraz ji je začaral.

»Cirila, nocoj ga otmem iz ječel!«

»Prejasna gospodarica, težko delo!«

»Ni častnika pri posadki, ki bi ne izpolnil dvorjanici slednje želje. Jaz ga vidim še nocoj, govorim z njim o Iztoku, morda mu je sporočil, kje biva, ali je pozabil na mojo ljubezen.«

»Prejasna, on te ne pozabil!«

»Da, on ne pozabi moje ljubezni. O, Epafrodit gotovo ve, kje biva sedaj. Strazjo podkupiva in potem zbeživa k njemu. Cirila, k njemu, k mojemu edinemu!«

Irenino srce se je razgorelo v koprnenju.

»Hitro na obal, Cirila. Videti ga moram; tudi Epafrodit me mora videti. Moje oči mu bodo govorile: Ne boj se! Irena ti vrne dolg.«

V pristanu se je ljudstvo razmikalo ob prihodu prefekta. Dva centurija sta vodila oddelke vajakov za njim. Hitro so zasedli pripravljene čolne in se uprli v vesla ter gnali proti jadrnici, ki se je svetila daleč pred lukvo v žarkih vzhajajo-

VI VPRAŠATE MI ODGOVARJAMO

Kako daleč od meje smem saditi sadna drevesca?

Vprašanje: Kupil sem travnik v izmeri 71 arov, ki ga hočem zasaditi s sadnimi drevesci. Sosedje mi zabranjujejo saditev drevesc ob meji. Rad bi vedel, koliko metrov od meje smem saditi, da ne bi imel težav s sosedi? K. F.

Odgovor: Na svojem zemljišču lahko napravite kar hočete, kar pomeni, da tam lahko sadite sadna drevesca. Tudi tik ob meji. Vendar bodo drevesa, ko bodo dorasla, s koreninami in vejami segala na sosedna zemljišča, kar pa daje sosedom pravico, da z vej, ki segajo na njihovo zemljišče, oberejo sadje. Prav tako imajo sosedje pravico, da odžagajo oz. odsekajo od drevesa vse veje in korenine, ki so na njihovem zemljišču. Ker tega ne želite in ker bi to povzročilo nepotrebne in neprijetne spore, sadite drevesca tako daleč od meje, da veje in korenine ne bodo segale na sosedna zemljišča, ko bodo drevesa dorasla. Visokodebelna drevesa sadite vsaj 4 m od meje, nizkodebelna (Spindelobstbäume) sadite lahko še 2 m ob meji.

Naročimo gozdne sadike!

Deželna gozdna inšpekcija sporoča, da je treba zaradi pičle zaloge gozdne sadike za vigradno saditev naročiti čimprej, najpozneje do 31. januarja 1958. Naročila sprejemajo okrajne gozdne inšpekcije in postaje za nadzorovanje gozda (Forstaufsichtsstation).

Cena za 1000 sadik je naslednja:		
smreka	3-letne sadike	S 280.—
	4-letne „	„ 330.—
	3-letne presajenke	„ 400.—
	4-letne „	„ 530.—
rdeča bukev	3-letne presajenke	„ 400.—
	4-letne „	„ 500.—
bor	2-letne sadike	„ 200.—
macesen	2-letne „	„ 300.—
drugi listavci (dob, jasen, gaber, breza, lipa, bela bukev, brest)		
	3-letne presajenke	„ 500.—
Sadike topola stanejo po komadu S 2.80		

ku. Stric je že zvedel o nameri Epafrodita. Vojaki so ga obvestili, da so ujeli nekaj sužnjev, ki so glasno žalili veličastvo despota. Le-ti da so povedali, zakaj gre Epafrodit sam v smrt — Justinijan ga dolži po krivem, naperil je pravdo zoper njega, on pa mu hoče ubežati s samomorom. Prefekt, Bizantinec skozi in skozi, si je hitro domislil, da ga bogato nagradi sam Upravda, če otme Epafrodita in mu ga izroči živega. Ravnal se je pravkar zdoma, da bi naglo ukrenil vse potrebno in zajel ladjo, preden se potopi. Tedaj je prišla Irena.

»Na Krista, otmi ga, striček!«

Irena je dvignila tresoče se roke, v očeh so ji igrala solze, vsa je trepetala. Rustik se je zavzel.

»Irena, ti jokaš? Čemu? On je protivnik jasnega despota, čemu solze za takega, solze dvorjanice?«

Irena ni bila doslej povedala stricu še ničesar, kar se je zgodilo z njo v Bizancu. Rekla je samo, da želi ostati dalje časa pri njem na deželi, ker ji ni bilo dobro v carski palači. Rustik jo je sprejel z velikim veseljem in je bil zelo ponosen, da biva pri njem sorodnica dvorjanica.

»Epafrodit mi je storil veliko dobroto v Bizancu. Povem ti odkrito, stric, vzljubila sem magistra peditum. Toda zadela ga je nemilost despojne in uničen bi bil nekoč, ko je bil z menoj, da ga ni otel ta Epafrodit s svojimi sužnji. In tudi mene

bi bili onečastili in pahnili v nesrečo najeti razbojnik.«

Rustik se ni začudil. Pomižal je na eno oko in se nasmešnil. »A, tičica, si že doživela zanimive ljubezenske spletke na dvoru. E, živi se v Bizancu, živi! Poznam despojno! Tvojo prošnjo izpolnim. Ne bo počival ta Grk v morju. Naj mu postelje despot ali despojna. Upravda ima trde postelje za krivičnike.«

Rustik se je prestopil, da bi naglo odšel in prestregel trgovčevo namero.

»Ne smeš, stric! Otmi ga in daj mu svobodo. Glej, jaz mu dolgujem življenje.«

Irena je zastavila stricu pot in se ga oklenila. Toda prefekt jo je prijel rahlo za roke, jih odvil od vratu in šel mimo nje proti izhodu.

»Otrok moj, prva ljubezen — prvi spomini! Pozabiš, ko zaljubiš drugič — tedaj se dobi drug prijatelj, ki te otme — zakaj ta mora v Bizanc pred despota, ki sem mu prisegel zvestobo!«

Rustik je odšel s trdimi koraki moža, ki je navajen veleovati. Irena je prebledela; iztegnila je tresoče se desnico za stricem, kakor bi ga hotela pridržati, ustaviti: »Nikar! Usmili se me. Otmi ga!«

Toda trdi koraki so že odmevali po marmoru, včasih je trčil meč in zarožljala veriga na jeklenih prsih prefektu. Stric je odhajal, da bi ujel Grka in ga izročil pravici.

Ireni se je upognila hrepeneča desnica,

ZADNJI SPREHOD

HARRY BROWN:

Na grebenu se je pojavil Mac Williams. Šel je počasi, kakor da išče redke poljske cvetice. Njegova čepica je bila videti večja in širša, kakor je bila v resnici, kajti zakrivala mu je podolgovat in suh obraz. Nenavadno bi bilo ne opaziti, da se ta čepica ziblje v taktu njegovih korakov. Iz rokavov njegovega kratkega jopiča, premajhnega zanj, so molele koščene pesti, kakor koli okorne.

Mac Williamsu vojna ni zadajala skrbi. Sprejemal je dogodke, kakor so prihajali, in ako je kdaj kaj povprašal, je bilo to zaradi tega, ker se je hotel prepričati o onem, kar mora storiti. Na splošno vzeto pa ga vojna ni zanimala. Le malo pozornosti ji je posvečal. Če je po grebenu hodil pokonci, namesto da bi se plazil, je tako ravnal zaradi tega, ker si je vtepel v glavo, da s tem ničesar ne tvega.

Ko je prispel do jarka, je Tin vstal in mu stopil naproti. Mac Williams je rado vedno zrl okrog sebe.

»Kje so ostali?« je vprašal.

»V gozdu.« je odgovoril Tin. — »Tukaj letajo letala.«

Mac Williams je sedel poleg Tina.

»Poročnika so ubili,« je dodal.

»Škoda!« je dejal Tin.

»Da, škoda,« je dejal Mac Williams in pozorno gledal svojega tovariša. »Škoda! In Halverson je tudi mrtev.«

V zraku se je nenadoma zaslišalo streljanje. Kazalo je, da prihaja nekje od blizu. Bila so najbrž letala, vendar zelo visoko, skoraj naravnost nad njima.

»Tu so!« je dejal Mac Williams. — »Ugasni cigareto!«

»Sredi belega dne ne smejo videti svetlobe?«

»Lahko zagledajo dim.«

Onstran grebena, ki jima je zakrival morje, je streljalo protiletalsko topništvo. Slišati je bilo topove, ki so v dvoje z veliko naglico bljuvali krogle.

Tin je skozi svoj daljnogled končno opazil letala: šest aparatov je, navidez

meril na ladje. Nenadoma je obrnil glavo in jo naglo sklonil. Tin je razmišljal, kaj naj to pomeni. Prav gotovo tega ni storil zaradi tega, ker nobena izmed ladij ni zadeta. Proti nebu se je namreč vil dim. Morda je Mac Williams hotel povedati, da je izkrcevanje za trenutek prenehalo? Migljaj glave ima lahko različne pomene, le koliko?

Nenadoma je postalo tiho. Topovi so utihnili, kakor da se je na njihove čeljusti spustila ogromna roka. Zatem se je v zraku razleglo nekaj ostrih topovskih strelcev: lovci!

»Vrni se!« je kričal Tin.

Mac Williams je obrnil glavo, stegnil roko in pokazal s kazalcem proti nebu. Znova je sklonil glavo. Visoko nad njima je bilo slišati ropotati strojnice in takoj nato se je na nebu pojavila dolga sled rakete. Počasi je orisala krivuljo, ki je nehala nekje na površini morja, za oblakom dima, ki je vstajal s potopljene ladje. Končno so prispeli lovci! Protiletalsko topništvo ni več streljalo, iz strahu, da ne bi zadelo njih namesto sovražnih bombnikov. Mac Williams je gledal bombnik, ki je padel v morje za oblakom dima. Ko ga ni več videl, je opisal krog z roko. To je bil njegov način pripovedovanja: enega ni več! Na nebu je bilo še vedno slišati streljanje strojnic.

Tin je bil vznemirjen. Želel je, da bi se Mac Williams vrnil k njemu. Hotel se je v gozdu spet sniti s svojim vodom in videti, kako se stvari urejajo. Zdelo se mu je, da je doslej vse šlo po rakovo. Izkrcevanje pa sploh ni bilo normalna zadeva.

»Vrni se!« mu je zaklical Tin.

Zdelo se mu je, kakor da sliši Mac Williamsovo dihanje, dokler slednji ni odmaknil daljnogleda z oči, se obrnil in se pričel plaziti proti njemu.

Tin je opazil letala, ki so prihajala od daleč: bili so trije »Messerschmitti 110«. Pojavili so se nad grebenom s severa. Leteli so zelo hitro in sila nizko. Niso bili nič više kakor trideset metrov od zemlje. Tin jih je gledal, kako prihajajo, kakor ptica kačo, ki se plazil proti njej. Kazalo je, da se spuščajo naravnost proti njemu, on pa se ni mogel niti premakniti.

Protiletalsko topništvo ni streljalo. Letala so bila prenizko. Prišla so tik nad zemljo, eksplozije šrapnelov pa bi lahko zadele ljudi, ki so se izkrcavali. »Messerschmitti« so jih preleteli in bljuvali ogenj. Mac Williams jih je opazil skoraj v istem trenutku kakor Tin. Brezbrižno je obrnil glavo proti njim, kakor da so nepomembne mušice. Potem ko so pričeli streljati, je skočil in stekel proti Tinu. Pretekel je skoraj šest metrov, dokler letala niso priletela nadenj. Tin je videl, kako je zemlja pršela naokrog, ko so jo trgale strojniške krogle. Mac Williams se je hitro znašel točno pred letali in iztegnil roke, kakor da jih želi odriniti. Končno se je umaknil nekaj korakov in padel s stegnenimi rokami. Zadelo ga je točno sredi prsi.

»Mac Williams!« je vzkliknil Tin.

Zvok njegovega glasu je zamrl v brnenju letalskih motorjev, ki so izginjali.

Pograbil je svojo puško in naglo izstrelil nekaj nabojev za njimi. Zaman, »Messerschmitti« so leteli okoli pet kilometrov vzdolž obale, napravili potem ovinek v obliki lasnice in se znova vrnili nad peščino. Tin je izpraznil svoj šaržer proti letalom, dokler se še niso povsem približala, potem pa se je vrgel na trebuh za neko drevo. Strojnice so spet bruhale ogenj. Tin je omotičen opazoval letala. Videl je, da so krogle zarezale brazde v zemljo — komaj meter daleč od Mac Williamsovega telesa.

Medtem ko so »Messerschmitti« leteli nad severnim delom peščine, se je eden izmed njih, ki se je dovolj visoko dvignil, mirno obrnil in se vrnil, tokrat za Tinom. Tin se je obrnil in ga pričel opazovati. Letalo se je spustilo nizko nad gozd, v katerem se je skrival vod, in pričelo streljati. Celo tri sto metrov nad seboj je Tin videl, kako vrhovi dreves drhte pod krogami strojničnih rafalov. Občutil je, da je izgubljen. Neki »Messerschmitt« se je vrnil nad drevesa in znova pričel stre-

ljati, toda tokrat so njegove strojnice v trenutku onemele. Izginil je nad gričkom proti severovzhodu.

Ko je odletel, je Tin nekaj trenutkov onemel. Napad ga je ohromil. Tako je bilo vedno. Letala so ga zmedla. Popolnoma je razumel, da se mož bori proti možu, celo proti oklopnikom; toda letala so mu ohromila duha. Spomnil se je, da je nekoč bral neko strahotno zgodbo, v kateri je pisalo o velikanskih žuželkah. Oklopnike je bilo deloma mogoče primerjati z ogromnimi mušicami. Toda zadoščalo je, če je človek vedel, da so v njihovi notranjosti ljudje, te je mogoče vselej ujeti na ta ali oni način. Letala, to je drugače: prehitra so. In — ali si je mogoče predstavljati, da v njihovem drobstvu sedi človeško bitje, ki oživlja njihove dele? Letala imajo življenje, ki je samo njihovo, ter nosilno in morilsko naravo. Tin je sovražil celo letala svoje lastne države.

Skoraj tri minute je ostal negiben. Hrbet je stisnil k deblu. Izza grebena je slišal glasove s peščine. Ljudje so kričali. Nekdo je rjovel z vreščecim glasom, kakršnega imajo ženske.

Tedaj je Tin vstal in se napotil k Mac Williamsovemu truplu. Mrtvečev obraz ima čuden izraz, skoraj vedno enak. Videti je, kakor da življenje, ki odhaja, pušča za seboj svetel krog, luč, ki ne obseva žive, pa jo le lahko opazijo s pomočjo nekega skrivnostnega čuta. Mrtvečev obraz je podoben onemu, kar je ta smrt poslala: limoni.

Takšen je Mac Williams. Ko je gledal njegov obraz, si Tin ni mogel predstavljati, da ga je poznal, jedel in govoril z njim. Vedel je, da ga ni treba otipati, da bi se prepričal, če je zares mrtev. Mac Williamsove oči so bile široko razprte. Po njegovi bluzi je tekla kri. Tin je večkrat videl smrt, vendar se nanjo ni navadil. Zdela se mu je neolikana, sramotna. Nekaj sramotnega je v truplu, v goloti telesa, ločenega od njegove duše, v tej goloti, najstrahotnejši med vsemi.

Toda Tin, četudi bi želel, ni imel časa, da bi se zadrževal in proučeval človekove ostanke. Njegove oči so za trenutek obvisle na Macu Williamsu, potem pa so se plašno ozrle proti grebenu. Pomislil je, da bi bilo morda dobro, ko bi za trenutek pogledal na peščino. Ranjenec je še vedno klical. Slišal je resen glas, ki je dejal: »Pripeljite ga sem!« Namesto da bi šel proti grebenu, je Tin stopil tja, kjer je Mac Williams pustil svojo puško; pazljivo je položil svojo puško na zemljo in vzel Mac Williamsovo. Čemu? Ne bi znal odgovoriti. Tako je in to je vse. Končno se je obrnil in odšel proti vdolbini, kjer je bil prej. Pobral je škatlo z zemljevidom svojega tovariša in se napotil proti gozdu — varnemu kraju.

Pod vrbo žalujko

Tjakaj pod žalujko, ki spušča svoje bogate lase skoraj do zemlje, prihajamo ljudje. Nekomu je klop predolga, rad bi bil sam s svojo mislijo in nemalokrat tudi z melodijo, ki jo ujame iz sosednjega »Ria«. To se redkokdaj zgodi. Ljudje drug drugega motijo in so si v napoto.

Tudi ona je prihajala, večer za večerom, nekako ob devetih.

Prišla je navadno zavravnana, le kadar je svetil mesec in ostro risal njen lep profil v skoraj temačno modrino neba, je bilo čutiti v njenem obrazu bolečino.

Sedla je in molčala.

Včasih cele ure. Nekje za zidom so plešali in pili.

Vrba žalujka je skrila s svojimi dolgimi lasmi njo in njega, ki je pravkar prisedel.

»Sama?«

Žalujka je skrila izraz njenega obraza, vendar je barva njenega odgovora povedala, da je tudi glasba lahko prijatelj.

Človek ni sedel brez namena poleg nje na klop. Mesec, ki je pravkar zaplaval izpod oblaka na svobodno nebo, mu je odkril hrepeneč in lep obraz.

»Ples je, pojdiva, zakaj pa ne!«

Ni odgovorila in on se je naveličal. Nemara njegovo življenje ni bilo vajeno po-

Mora

Se smreke v soncu bleščijo,
pod težo snežno drhtijo,
trpijo, trpijo...

Teško vaše je breme,
še težje je moje gorje.
Vas čaka pomlad še prelepa,
a v meni vsak up že zamre.

Še videl bom morda pomlad
a srečen ne bom več nikdar,
minuli že časi so nad.

Le muči, spomin, me nikar!

Ulrih Dobnik

Izreki

Sodobni slikarji imajo prodajo svojih slik za mnogo večjo umetnost kot pa samo slikanje. Gilbert Buve, kritik

V Ameriki velja za odlično kuharico tista žena, ki zna odpreti vsako vrsto konserv. Floyd R. Miller

Samo tepci so radodarni z nasveti. Pametni ljudje vedo, da bodi import nasvetov zmeraj večji kot eksport.

John Steinbeck

Jaz sem za življenje na deželi in ne v velemestu. V mestu drve misli in čustva s polnim plinom kot avtomobili, medtem ko na deželi počasi rastejo in zorijo kot kiasje. William Faulkner

Ameriška diplomacija si je v povojnih letih pridobila prijateljstvo ene same dežele, namreč Monaca, in še tu ne z diplomati, marveč z Grace Kelly.

Adlai Stevenson

Šele ko odidemo z zabave, smo deležni največje pozornosti.

Audrey Hepburn, igralka

Nekatere ženske se bojijo miši, druge pa imajo grde noge.

Maurice Chevalier, igralec

ANEKDOTE

Znamenitega zdravnika profesorja X je vprašal mlad asistent:

»Zakaj vedno zahtevate, da vam pacienti natančno povedo, kaj so obedovali? Ali lahko potem natančneje postavite diagnozo?«

»Ne, ne,« odgovori profesor, »to delam zato, da laže določim honorar.«

*

Vprašali so tudi znanega pisatelja Johna Steinbecka, če prebere mnogo knjig. In on je odgovoril:

— Nikakor. Če preberem slabo knjigo, postanem slabe volje, ker sem z branjem zapravil čas, če pa preberem dobro knjigo, postanem spet slabe volje, ker me muči zavist...

Brez miru

Pri oknu stojim,
v dolino temačno strmim,
po cesti letajo luči.
Skozi preluknjani mrak
razsvetljen vlak
mimo bobni.

Hrup, nemir...
žvižga cefir. —
Nikjer miru.
Boj za obstoj!
Kje je pokoj, srce? —
Tu ne.

Ulrih Dobnik

nebojevitost letelo visoko pod nebom. Mar je mogoče, da so takšne majhne žuželke puščale za seboj tako veliko opustošenje? Neverjetno. Tin jih je gledal in mislil na labode, ki počasi drsijo prek gledališkega odra med baletno predstavo.

Protiletalsko topništvo je nenadoma prenehalo streljati. Letala so bila očitno izven njihovega dosega. Kljub temu pa je bilo smešno, ker so ta letala le dvakrat odvrгла bombe. Tin je bil vedno trdneje prepričan, da je bilo izkrcevanje samo slepilo.

»Kljub temu bi jim morali povedati,« je dejal Mac Williams.

»Kaj povedati? In komu?«

»No, ostalim. Kaj, ko bi obšel greben? Morda se pričanja drugo izkrcevanje. Kljub temu bi morali izvedeti zanj.«

Mac se je pričel plaziti h grebenu. Zdaj, ko je vedel, da tod krožijo letala, je postal previden. V glavi je sicer imel svoje muhe, vendar je varoval svoje življenje. Bil je trdoglav, to je vse; in ker je tako želel videti, kaj se dogaja na morju, mu je bilo treba le dovoliti, da je zadovoljil to svojo željo. Tin ga je opazoval, kako leže, in si zamišljal izraz njegovega obraza.

Ko je Williams prispel do grebena, se je na transport vsula tretja vrsta bomb. Tin se je spraševal, ali je ostal živ. Mac Williams je ležal na grebenu razširjenih nog, pristavil daljnogled k očem in ga na-

mislekov. Vstal je in šel. Žalujki je pokazal hrbet in se zgubil v temi.

Tudi ona je vstala in odšla na nasprotno stran.

Premagala jo je bolečina.

Nič več ni hodila vzravnano, pozabila je na to, da je treba hoditi vzravnano med ljudmi.

Kdo bi ji znal pogledati v dušo? Mar je sovražila lepe melodije, človeka, ki ji je pokazal hrbet, ali sama sebe, svojo levo nogo, nekaj centimetrov krajšo od desne, da je močno šepala?

Mesec je svetil in odkril za trenutek usodo, bolečino, ki ni nikomur mar, razen enemu samemu človeku. Njej.

Nič več ni šepajoče obiskovalke pod žalujko, žalujka pa še vedno skriva ljudi v mraku svojih dolgih las.

Zdi se, ko da bi žalujka žalovala po njej, ko da bi z njenih dolgih, vse do zemlje segajočih las, kapljale solze.

Mar res le po njej in ne tudi zaradi ljudi, ki posedajo prav tam kot nekoč tiha deklita — pa o njej nič ne vedo.

Mesec, ki najde pot v vse skrivnosti, bi vedel povedati.

Jože Bon

Besede in dejanja

Odkar so Rusi 4. oktobra izstrelili prvega umetnega satelita v vsemirje (medtem je tako imenovani »Sputnik I« že nad 1000-krat obkrožil Zemljo in mu je mesec dni kasneje s še večjim uspehom sledil »Sputnik II«), je pretežni del svetovnega zanimanja razumljivo usmerjen prav na vprašanja vsemirskih poletov. Poleti na druge planete danes marsikoga bolj zanimajo, kakor pa razni pereči dogodki, ki se odvijajo pri nas na Zemlji. Dnevno se dogaja, da skušajo na eni strani s sklicevanjem na »Sputnika« dati poudarka svojim stališčem in zahtevam, dočim je umetni satelit dobrodošel tudi za drugo stran, ker odvrta javno zanimanje od neprijetnih problemov, ki sicer kričijo po rešitvi.

Hkrati pa je uspešna izstrelitev sovjetskih umetnih satelitov sprožila tudi sila aktualno vprašanje: Kako je dejansko s prednostjo Amerike pred Sovjetsko zvezo? Zavest te prednosti je bila namreč že tako močna, da so na Zahodu začeli prevladovati ošabnost, napuh in vzvišenost napram Vzhodu. Ravno ko se je tako naziranje v zahodnih deželah razpaslo v splošno podcenjevanje nasprotne strani, pa je kakor blisk iz jasnega udarilo sovjetsko sporočilo o uspešni izstrelitvi umetnega satelita. V enem samem trenutku se je zrušila ponosna zgradba skozi

Jugoslovanski poslanik pri avstrijskih ministrih

Novi jugoslovanski veleposlanik v Avstriji profesor Jože Zemljak je prejšnji teden obiskal zunanega ministra ing. Figla in prosvetnega ministra dr. Drimmla. Iz jugoslovanskega tiska v tej zvezi povzemamo, da se je z ministroma razgovarjal tudi o vprašanjih, ki zadevajo slovensko manjšino na Koroškem.

Pred dnevi je veleposlanik Zemljak odpotoval v Beograd, kjer bo v zunanjem ministrstvu poročal o razgovorih na Dunaju.

vsa leta skrbno gojene vzvišenosti, kajti prav državi, ki so jo dosledno in načrtno podcenjevali, je uspel prvi korak v vsemirje.

Temu primerni so bili in so tudi odmevi po svetu. Prvemu presenečenju so sledili razočaranje, zagrenjenost in — bodimo si odkriti — do neke mere tudi zaviranje. Seveda je sovjetski uspeh najbolj prizadel Ameriko, ker so začeli tudi njeni najbolj zvesti prijatelji vsaj na tihem dvomiti v njene »neomejene možnosti«. V tej zvezi so se oglasili celo glasovi, češ da je Amerika izdala skupne interese »svobodnega sveta«, ker ni izpolnila v njo stavljenega zaupanja. Ker so se ti očitki pojavili ravno v času, ko se Zahod pripravlja za veliko konferenco Atlantske zveze, ki se bo v ponedeljek začela v Parizu, je ameriške politike toliko bolj zabolelo. In v razočaranju nad nezvestobo in nehvaležnostjo prijateljev je napravila Amerika drugo usodno napako, ko se je kljub nezadostnim izkušnjam odločila za prenagljeno izstrelitev lastnega umetnega satelita.

Ta odločitev sama na sebi sicer ne bi bila nič posebnega, če je ne bi spremljala propagandna kampanja, kakršne svet prej še ni doživel. Njena največja napaka pa je bila v tem, da je že vnaprej računala le z eno možnostjo: s popolnim uspehom tveganega eksperimenta. Zato po 6. decembru, »ameriškem črnem petku«, tudi ni več tako važno, da se je raketa s satelitom razletela na tleh, namesto da bi se dvignila v vsemirje, marveč je mnogo večjega pomena dejstvo, da je doživela popoln polom vsa mogočna propaganda, s katero je skušala Amerika še enkrat prikriti neverjetno resnico, da jo je Sovjetska zveza na tem področju znanosti nedvomno prehitela. Tega poloma tudi s tem niso mogli zmanjšati ali celo odvrniti, da so še v zadnjem trenutku darovali maše za uspešen potek izstrelitve satelita (kakor so pred tedni angleški otroci molili

za psico Lajko, ki ji je bilo usojeno, da se je v »Sputniku II« žrtvovala za znanost), kajti soglasno mnenje svetovne javnosti se glasi: Najprej je treba velikih dejanj, šele potem so možne tudi velike besede!

Če imenujejo ponesrečeni poiskus izstrelitve ameriškega umetnega satelita »najbolj sramotni neuspeh v teku zgodovine«, potem je s tem povedana le resnica, katera bo Ameriki silno otežkočala dosego ciljev, ki si jih je zastavila za bližnjo atlantsko konferenco v Parizu. To še toliko bolj, ker je bil poizkus predčasno izveden nedvomno tudi z namenom, da bi se že na tem sestanku mogla ponašati z doseženimi uspehi. Sicer je gotovo, da se bodo prijatelji v okviru Atlantske zveze tudi kljub temu sporazumeli, saj ima Amerika še druge, zgolj vojaškim namenom posvečene rakete, vendar se tudi s tem ne bo mogla oprati sramotnega madeža, da je ljudski jezik na podlagi dosedanjega razvoja preimenoval ameriškega »Sputnika« v »Kaputnika«.

Semperit-film: „Ljudem služiti“

V obratih avstrijsko-ameriške akcijske družbe Semperit je filmski producent Kubesch posnel moderni industrijski film, ki prikazuje avstrijsko industrijo kavčuka. Ta dokumentarni film je bil v Celovcu prvič predvajan v nedeljo 8. decembra. Predstava je bila za trgovce in zastopnike tiska ter druge povabljene goste.

Film nas je povedel v prostorne dvorane obratov, kjer se prične predelovanje surovega kavčuka in v obrate, kjer nastajajo najrazličnejši produkti, ki jih je na tisoče.

Če je danes govora o gumiju — o industriji kavčuka, v prvi vrsti mislimo na produkcijo avtomobilskih plaščev in zrač-

ZBORNICA OBRTNEGA GOSPODARSTVA
ZA KOROŠKO (Trgovinski oddelek)

ZA
BOŽIČNE NAKUPE
koroškega prebivalstva so trgovine v
SREDO, DNE 18. DECEMBRA

(v Velikovcu v četrtek, dne 19. decembra)
TUDI POPOLDNE ODPRTE!

Poleg tega so trgovine še odprte na
Srebrno nedeljo
dne 15. decembra in na

Zlato nedeljo
dne 22. decembra

od 9. do 12. ure in od 14. do 18. ure

Kdor pravočasno kupi, ima še največjo
izbiro! Tistemu kupcu, ki ne prihiti v
trgovino zadnji trenutek, trgovec lahko
posveti več časa!

**KOROŠCI,
KUPUJTE V DOMAČI TRGOVINI!**

nic, ker dejansko potrebujejo največ teh izdelkov, vendar pa je industrija kavčuka že mnogo starejša kot pa produkcija avtomobilskih plaščev in je tudi mnogovrstna. Njeni začetki segajo v Avstriji že do leta 1824, ko je Johann Nepomuk Reithofer začel s produkcijo elastičnih gumijastih izdelkov v Wimpasingu. Ta obrat je tudi eden najstarejših v Evropi. Iz malega obrata se je razvil mogočen Koncern Semperit, ki danes v svojih obratih zaposluje 8.000 delavcev. Semperit-produkti so danes poznani in čislani po vsem svetu, obrat pa deluje uspešno že od vseh početkov.

Semperitovi zavodi so utrpeli precejšnjo škodo leta 1945, ko so bili uničeni proizvodni stroji in ko so odpadli inozemski delničarji. Z leti pa so ob izdatni podpori sodelavcev in ministrstev ter z avstrijskim Marshallovim planom spravili koncern na višino, tako da je danes koncern Semperit najmoderneje urejen in ima letno zmogljivost 30.000 ton gotovih izdelkov, dočim jih je bilo leta 1937 le 7.000 ton. Surovine za industrijo kavčuka Avstrija dobiva iz Cejlona, Malaje in Indonezije.

Dvig avstrijske industrije kavčuka pa ni razviden samo iz količine izdelkov in njih prodaje, marveč iz mnogovrstnosti izdelkov. Močno naraščanje motorizacije je postavilo trdiko Semperit pred nove naloge in velike zahteve, katerim pa je vedno bila dorasla in jih zmogla. Stalno stremljenje trdike Semperit za napredkom, je pomen kavčuka v avstrijski industriji tako dvignilo, da je danes ta industrija med vodilnimi. Njeni produkti so v svetu iskani in stojijo med prvimi na svetovnih blagovnih seznamih. Kavčuk pa je danes tudi na tehničnem sektorju in v kemični industriji zamenjal marsikatero drugo surovino, saj izdelujejo danes iz kavčuka najrazličnejše obloge za pode in stene iz trde gume, kroglične ležaje ipd.

Tudi v vsakdanjem življenju srečamo vse polno gumijastih izdelkov, ki služijo človeku: in sicer od žoge za igro do termoforke, od plezalnih čevljev do gumijastih škornjev, od različnih plaščev in zračnic za avtomobile do operacijskih rokavic in drugih kirurških potrebščin in od oblog za tla do plastičnih zagrinjal in namiznih prtov: vse izhaja iz obratov Semperit, vse služi ljudem.

Film, ki smo ga videli, ima namen, pokazati v svetu mnogovrstno dejavnost v obratih Semperit ter pridobiti nove prijatelje. Doslej trdika izvažala že v 82 dežel sveta. Film bodo sinhronizirali v tuje jezike in ga poslali v inozemstvo in tudi na druge kontinente.

Velika izbira sadnih drevesc,
posebno sort, kakršnim slana
ne škoduje ob času cvetenja.
Ing. Marko POLZER
St. Vid v Podjuni — St. Veit
im Jauntal.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestrí zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinjinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Avtomobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 14. december:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 17.10 Odlični izbor — 18.10 Za prijatelje zborovskega petja — 20.16 Kabaretišči mozaik — 21.30 Radijska družina.

II. program: 9.00 Zaupne melodije — 14.10 Oddaja za mladino — 15.00 Mladinski koncert — 17.55 Iz parlamenta — 21.00 Prijubljeni operni zvoki.

Nedelja, 15. december:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.00 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Športna poročila — 20.15 Kriminalna uganka: „Kdo je storilec?“

II. program: 7.05 Godba na pihala — 9.05 Operni koncert — 16.40 Tekma za lju-bezen — 20.00 Vi želite, mi igramo.

Ponedeljek, 16. december:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Odlomki iz Försterjeve opere „Gorenjski slavček“ (slov.) — 18.45 Za našo vas (slov.) — 20.16 Srečanje pri Donauland.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 15.30 Dunaj postane lep ponoči — 18.50 Mladina in film — 19.50 Berlinski kabaret — 20.30 Zoltan Kodaly.

Torek, 17. december:

I. program: 8.45 Sodobno zdravljenje tuberkuloze — 14.00 Poročila, objave. Dušik, ključ za rešitev problemov prehrane (slov.) — 18.25 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe

žene iz 1001 noči — 20.16 Simfonični koncert.

II. program: 14.45 Poetična drama — 17.55 Iz parlamenta — 20.30 Zveneči filmski magazin.

Sreda, 18. december:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 16.00 Oddaja za žene — 16.45 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 18.15 Pesmi in melodije iz Koroške — 18.45 Za dom in družino (slov.) — 20.16 Skoraj pozabljeno — 21.00 Zvečer ko zvezde potujejo.

II. program: 9.00 Iz operet — 15.30 Mali ansambel — 19.30 Lepe melodije — lepi glasovi — 20.15 „Las Casas pred Karlom IV.“ slušna igra.

Četrtek, 19. december:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave — Zvoki citer (slov.) — 16.00 Avstrijska lirika — 18.45 Oddaja za kmete — 20.16 Nočni čuvaj Sv. Florijana — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 9.00 Od pisalne mize do zajtrka — 18.15 Pester venček melodij — 18.40 Mladina v poklicu — 20.10 Mozart: „Figarova svatba“, opera.

Petek, 20. december:

I. program: 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! (slov.) — 16.00 Lepa pesem — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Mladina in teater — 18.45 Ob večerni uri (slov.) — 19.05 Zgrabi srečo — 20.20 „Za vsakdanji kruh“, slušna igra.

II. program: 9.00 Pritožbe — 18.10 Agrarno politični pregled — 18.20 Venček melodij — 20.30 Tisoč taktov plesne godbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 14. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 8.05 Lepe, znane melodije — 8.35 Iz folklornih zapisov — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.15 Domači napevi — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Pojo in igrajo Kilima Hawaiiani — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 18.00 Okno v svet — 18.15 Slovenski in hrvaški zbori — 20.00 Veseli večer — 21.00 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 15. december:

6.00 Vesel nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Straussovi valčki — 8.00 Športna reportaža — 9.15 Kar radi poslušate — 12.10 Po-

listajmo naš zabavni album — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 „Očetova njiva“, radijska igra — 20.00 Zabaven glasbeni spored — 21.00 Jubilejna glasbena oddaja.

Ponedeljek, 16. december:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Jutranji divertimento — 9.40 Milano — Pariz; igrajo zabavni orkestri — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.35 V domačem tonu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Hammond orgle v ritmu — 13.45 Umetne in narodne pesmi — 14.35 Voščila — 17.35 Izbrali smo za vas — 18.00 Mladinska oddaja — 20.00 Koncert Zagrebške filharmonije.

Torek, 17. december:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Ruske pesmi poje zbor Donskih kozakov — 9.30 Slavni virtuozi vam igrajo — 10.10 To in ono za vas — 11.30 Za dom in žene — 12.00 V domači melodiki in poskočnem ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Orgljice v ritmu — 14.30 Pester operni koncert — 14.35 Voščila — 15.40 Iz novinarske beležnice — 17.10 Francoske popevke — 18.00 Športni tednik — 20.00 Poje zbor Slovenske filharmonije.

Sreda, 18. december:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Za ljubitelje narodnih pesmi — 11.00 Francoske, italijanske in španske pesmi in popevke — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 14.35 Voščila — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Puccini: Sestra Angelika, Gianni Schichi — dve enodejanki.

Četrtek, 19. december:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Amaterski zbori pojo slovenske narodne in umetne pesmi — 8.35 Operete in arije — 9.00 V glasbi po svetu — 10.10 Novi obrabi — znane popevke — 12.00 Ciganski napevi — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Havajske melodije — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 17.10 Popevke — 20.05 Javni četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Slovenska balada.

Petek, 20. december:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranji divertimento — 9.20 Praznik cvetočih češenj — 11.00 Pesmi in plesi narodov evropskega severa — 11.30 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Slovenske narodne — 13.15 Od arije do arije — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.10 Zabavna glasbena oddaja — 18.50 Družinski pogovori — 20.30 S festivala v Salzburgu.